

Maján László dr.
szds.

1942.08.01.
/1937.évf./

V.cső.ker. Kecskeméti szárny pk-a

1943.08.01. 1914.08.26. 1940.07.01. 1937.
tányl.szolg.

F.: Kosztolányi Ilona
Gy.: - Katalin, - György

UZMÁNYBÓL- VORONYEKSBE

SZU.H3F. 1946.03.29.

Sz.: KISKUNHALAS

Dr. Maján László
Hadapród őrn.

M.KIR. CSŐ TIKÉPZŐ TANF. HALLGATÓJA 1939-1940
X.KER. BÉSTERCSEI SZÁRNY PK-A

MAJÁN LÁSZLÓ DR.

M. W. B. ...
L. W. B. ...

MAJÁN LÁSZLÓ DR

Előle
főh

athel

1941

Kedves Gyurikám!

Több mint három hónapja velemi tartózkodás után hazaérkezve újra otthonomba, a közben összegyűlt jelentős mennyiségű postám között Kőrössy Zoli levelét is felfedeztem, és nagy örömmel bontottam fel...

Speciál e levelének előzménye a következő:

kb egy évvel ezelőtti bajtársi találkozón, amikor is én a szokásos, természetes szeretettel, beszélgetést kezdtem Veletek/Laci bácsi és Teweled//, -azt kellett hallanom Tőletek, a szemrehányások magas fokán/, hogy Zolinak írt, egyik rendszeres levelemben, én Veletek szemben nagyon komoly indiszkréciót követtem el. Kérésemre közölték velem Zoli levelében leírt kérését, mely természetesen az egészből csupán egy kiragadott szempont volt. Tekintettel arra, hogy Ti akkor még véletlenül sem tettétek fel azt a természetes, bajtársi kérdést, mely az "audiater et altera pars"-hallgassd meg a másik felet is -nagy szomorúsággal arra az egyszerű és igazságos álláspontra helyezkedtem akkor, hogy mindaddig, amíg én Zolinál ezt a kérdést nem tisztázom, irántatok érzett szeretetemet változatlan megtartásá mellett, én bajtársi köötökben nem fogok megjelenni.

Tekintettel arra, hogy az eset óta Ti egyetlenegyszer sem próbálkoztatok a tényleges, valós helyzet elmondására megkérni, és ezzel a "magyar átkot", az igazságtalan, egyoldalú információt valósnak nyilvánítani, -éppen ezért kértem meg Zolit, hogy keresse ki és másolja le nekem azt az ominózus levelet, melyet Neked írt. Szerencsére, Zoli precizitása világossá tette a megtörtént egyoldalú állásfoglalásokat.

Gyurikám Kérlek add át kedves feleségednek tiszteletteljes kézsókomat, Téged, Laci bácsit és a többieket sok szeretettel

Budapest, 2004. október 28-án

öllel

Laci

P. s.

*Elárított a nemzeti gyűlöletet,
magyar nemzeti nem a keresztény*

L.

A XX-ik században éltem...

Családom évek óta kér, hogy, mint ennek a nagyon különös, izgalmas századnak hál Istennek még élő tanuja, próbáljam megörökíteni 81 évem emlékeit, eseményeit, sokszor életveszélyes, válságos történelmi helyzetekben, pillanatokban történeteket.

Lassan, én is rájöttem, hogy igazuk van, mert ^{ha} talán az én életem és a hozzám hasonló sorstársaimé is, ismertté válik drága gyermekeim és unokáim előtt, javukra válhat majd...

Emlékeim, a történelmi háttér is bizony erősen a szubjektív hatások alatt rögződtek meg bennem, de talán ezzel mindenki így van. Az EMBER a viharban mindig egyedül érzi magát és saját magára van utalva tehát mindent tulzottnak lát.

Az emlékeim epizódszerűek, és valahogyan emlékeim szerint, az erkölcsi magatartásnak mindig jelentősége volt. Hál Istennek, végig vonult egész életem során vezérfonalként édesanyámtól érettségi ajándékként kapott imakönyvembe irt áldott sorai:

" László fiamnak! Érettségi ajándékom!

Aldjon meg az Ur Jézus a Mindenható Isten az életbe való belépésnél. Őbenne való erős hittel és reménységgel. Vezessen mindig és mindenhol csakis az egyenes uton. Az élet küzdelmeiben adjon erős kitartást és sok-sok munkaszeretetet, s munkáidat az Ő áldása kísérelje. Bárhová vezessen is a sors, csak jobban és erősebben higgy benne, Ő mindhol megsegít.

Ezt kéri a jó Istentől anyai szeretetem.
Kiskunhalas, 1933.VII.22."

Ezek a sorok már eleve meghatározták erkölcsi magatartásom kialakulását, és megkönnyítette az emberi erkölcsről alkotott felfogásomat. Ennek köszönhetem, hogy bár bizonyos történelmi események mindent elkövettek, hogy, mint osztályidegen, a perifériára szorújak és erkölcsemben meginogjak, nem sikerült nekik, az Ur Hű maradt a Benne hívőkhöz...

Tehát, drága szeretteim, hadd tekintsek le egy végső bucsupillantással saját multamra, minden szépítés nélkül, benne egy hosszú életre, mely most már visszavonhatatlanul visszahozhatatlan.....

Dr. Major László
családi mészáros

.....Csak pár esztendő van még hátra a XX.-ik századból. 1995. év vége van, amikor e visszaemlékezést írom. Nehéz feladatra vállalkozom, mert szinte lehetetlen érzelemmentesen, az események rideg felsorolására.

Ez a személyes visszaemlékezés nem vállalkozhat egy évszázad történelmének rendszerbe foglalására, hiszen az emlékező nem történész, sem pedig nem volt tagja az akkori politikai elitnek, ahol áttekintése lehetett volna az események mozgásáról. Itt csupán egy átlag magyar értelmiségi emberre ható történelmi háttér jelenik meg, mely háttér különösen döntő volt az én életemre...

Az én életem csupán csak egy a hozzám hasonló gondolkozású és végzettségű értelmiségi emberek sorából azokból, akik általában az első világháború /:1914-1918:/éveiben születtek, majd az azt követő, sötét időkben, a proletárdiktatura évében /:1919:/már kismadrágos óvodások voltak. Az utána következő Horthy Miklós kormányzása alatti 24 évben váltunk felnőtt, értelmes emberekké, és ki-ki a sors, vagy tehetsége szerint lett a Magyar Királyság állampolgára.

A történelem, sajnos, sem az első, sem pedig a második világháborúban nem lett kegyes országunkhoz, mert elbuktunk, elvesztettük mindkét háborút... A második világháború /:1939-1945:/befejezése a győztes Szovjetunió hadseregének totális megszállásával folytatódott. Ugy látszik, ez a mi nemzetünk rendeltetése a sorstól, hogy a XX. szd-ban nem adatott meg nekünk az igazságos győzelem csodálatos érzése. 1945-1989-ig, tehát 44 évig a győztesek "békéje" elsöpört mindent az életünkben, amit fiatal korunkban erkölcsi rendnek, nemzeti értéknek, istenhitnek, vallásnak tartottunk. Elvesztettük vagyónunkat, amit szüleink becsületes munkával szereztek.

Azok, így magam is, akik háború előtt vállalták, mert hittek benne, a történelmi Magyarországot, ahol az adott szó egyenlő volt a becsülettel, -egyik napról a másikra üldözöttek, un. "osztályidegenek" országát hazánkban, közel másfélmillió állampolgárt, katonát és civilt hurcoltak el hamis ígérekkel a Szovjetunióba hosszú évekre.

Megkezdődött egy új, a magyar néptől teljesen idegen politikai, társadalmi és gazdasági rend kialakítása a szovjet kommunista párt irányítása mellett, melyet a megszálló szovjet hadsereg képviselt, melyet a magyarországi kommunista párt képviselői szolgálai módon kiszolgálták. A kommunista vezetők gerince a Szovjetunióból hazatért emigráns magyarok, élén Rákosi Mátyással. Taktikájuk: szalámi taktikával megosztani a magyar történelmi osztályokat kit úgy, hogy koncepciók perekek halállal, hosszú fegyházbüntetéssel, internálással, vagy onkolóziával vontak ki a forgalomból. Megkezdődött az egyházak üldözése is, a hívő ember egyszerre megbizhatatlanná vált...

A középosztály volt vezető rétegét, vagyonuktól, lakásaiktól megfosztva, kitelepítették vidéki tanyákra embertelen körülmények közé. Az ÁVÓ/Államvédelmi Hatóság/a volt Horthy rendszer legmegbízhatóbb támaszait: katonákat, csendőröket, rendőröket, közigazgatási vezetőket, politikusokat, papokat, közép és nagygazdákat, bírókat, arisztokratákat előráncigált ürügyekkel hosszab-rövidebb időre internálta, vagy bebörtönözte, megkínózta, sokan énkínzásokba bele is haltak/Kecskeméti, Kiskunhalasi gazdák/.

Ezt a rettenetes időszakot szakította meg 2 hétre az 1956-os népi felkelés, forradalom-/X.23.-XI.4.-ig/Pár napon keresztül az egész ország reménykedett, hogy újra független orszaggá válhatunk, sajnos, ez sem sikerült, a szovjet tankok ezt is vérbefolytották... Ujra csend borult az egész országra.. A megtorlás sem maradt el. Több mint 300 fiatal harcos forradalmárt akasztottak fel, közülük sokaknál megvárták, hogy betöltsék a 18.-ik életüket, majd utána felakasztották, mint nagykorúkat..

Igy bukott el egy csodálatosan tiszta, nemes küzdelem, ami már a magyar történelem részévé vált már. Az ország újra azok kezébe került, akik nem az egész ország békéjét, hanem újra csak osztálytársadalom uralmát akarták.

Az 1956-1989 ig terjedő időszak, e szegény ország történetében, Kádár János, a magyar kommunista párt főtitkára nevével és pártja uralmával fémjelzetten került be a magyar történelembe. Az 56-os forradalomnak a hatása mégiscsak kihatott a Kádár korszakra. 1961-ben megszületett a büvös jelszó: "Aki nincs ellenünk, velünk van!"-és így lett ez a korszak az ún. "gulyás-kommunizmus" melegágya. A rendszer, hogy bizonyítsa a világ előtt életképességét, rendületlenül vette fel a nyugati kölcsönöket fedezetlenül.

1989-ben azonban bekövetkezett a gazdasági csőd, fizetésképtelen lett az ország, és vele párhuzamosan, 70 év után, felbomlott a nagy Szovjetunió. Felbomlása megrengette a kelet-európai szocialista országok kormányait, és nálunk is megszűnt a Kádár-korszak, vele pedig megszűnt a kommunista párt 44 éves magyarországi uralma is.

A rendszerváltással fellélegzett az ország, boldog volt mindenki, a volt rendszer elitje kivételével. Az első, demokratikus, kormányelnök: Antall József lett, aki először a történelmünkben, 15 millió magyar miniszterelnökének vallotta magát. Határozott fellépése, valamint a nemzetközi helyzet okán, több évtizedes ideiglenes itt-tartózkodás után kivonultak az országból a szovjet csapatok... A szabadon választott, hat párti, demokratikus parlament által hozott törvények között megszületett a kárpótlási törvény, mely az elmúlt rendszerben igazságtalanul elvett magánvagyonok pénzbeli kárpótlásáról rendelkezett, sajnos csak nagyon kis mértékben, ami a volt Maján vagyon esetében, amelynek jelenlegi forgalmi értéke kb. 15 millió lett volna, az a kapott kárpótlási jegyekben fél milliót jelentett. Ha a kárpótlási jegyeket pénzzé váltottam volna, még kezdetben csupán 70 %-ot, majd később 20 %-ot ért....

Drága Gyermekeim!

Itt véget ér ez a nagyon-nagyon rövidre szabott és a teljesség igénye nélkül készült, század eleji, középső és vég-i kis történelmi események ismertetése. Minden valószínűség szerint mi, édesanyával együtt, ebben a rendszerben hagyunk itt Benneteket... Adja a Mindenható, hogy Ti és aranyos gyerekeitek egy sokkal nyugodtabb és emberibb, keresztény Magyarországon érhétek el céljaitokat, de mindig szem előtt tartva és bizva Benne: "Hű az Ur, és megsegíti azt, aki bizik Benne".

Gyermekeim, sokszor kétetek engem, különösen Te Gyurikám, hogy próbáljam meg, amíg még élek, a Maján család általam is átélt éveit, itt, ebben a XX.-ik században, eseményeit, krónika-szerűen vissza-idézni, amennyire ez még hitelesen emlékeimben vannak. Mondtátok: maradjanak meg gyerekeitek számára, ha netán egyszer mégis érdekelné Őket származásuk Maján ágának e századi vázlatos, és igen szubjektív története...

.... Ezek csupán emlékek, események, adatok, amire még emlékezem. Tehát, legyen meg a kérésetek, de elégedjétek meg azzal a képességgemmel, amellyel e sorokat Nektek átadom. Lesznek benne olyan események, melyeket most írom csak le először életemben, mert, ha akkor, amikor történtek illetéktelen kézbe kerültek volna, nem éltem volna sokáig...

1914. augusztus 26-án születtem, állítólag "burokban" Kiskunhalason. Szülővárosom a legrégebbi kuntelepek közül való lenni, a Duna-Tisza köze déli részén. Már 1451-ben kunkapitánysági és törvényszéki székváros volt. 1475-ben pestis következtében lakóinak nagy része elpusztult, ezért Mátyás király engedélyével, sokan idegenből telepedtek le a városba. 1643-1696-ig török kézen volt. I. Lipót 1702-ben eladta a várost a német lovagrendnek. A Rákoczi felkelés idején elpusztult. 1731-1745-ig a pesti rokkantak birtokában volt... Hát csak ennyit a városom régi történetéből.

Édesapám, György, 1876-ban született Békéscsabán. Öten voltak testvérek: 3 lány és 2 fiú. A lányok valamennyien Csabán mentek férjhez. Apám, Jani bácsival együtt, az építőiparban kezdték el pályájukat, az egyik ácsnak, a másik kőművesnek tanult, közben mindketten beiratkoztak a szegedi Fa és Építőipari Szakközépiskolába. Három év után, szakérettséggel, építész oklevelet szereztek. Ezzel kezdődött meg a munkás életük, 1902-ben. Ekkor indult el vállalkozásuk az építőipar terén. Első nagyobb munkájuk, pályázat útján, a szabadkai városháza teljes tartozása volt, egy tőkéstárs bevonásával, mert nekik egy fillérjük sem volt.

Az első vállalkozás, sajnos, nem sikerült szerencsésen. Egy kőműves, ittas állapotban mászott fel munkakezdekori a torony köré épített állványzatra, és onnan lezuhant és szörnyet halt... Szerencsére a vizsgálat részükről vétkességet nem állapított meg, mert megbizonyosodott a munkás ittassága. A szomorú eset nagyon megviselte őket. Innen már nem mentek vissza Csabára, hanem Kiskunhalason vállaltak el egy munkát, és itt is maradtak mindketten örökre...

Édesanyám, Kocziha Ilona, 1882-ben született Békéscsabán. Hatan voltak testvérek, 5 lány és egy fiú, 20 holdas, jómódu gazdálkodó családból. Valamennyi lánytestvére csabai gazdálkodókhoz mentek férjhez, hiresek voltak a szép lovaikról, nagyon szerették tenyészteni azokat. Az egyetlen fiú testvér gazdasági középiskolában végzett, és intézőként egy orosházi nagybirtokon végezte be életét, minekutána, 1945-ben, a híres "Viharszök" kommunista érzelmű cselédei, az oroszok bejövetelekor, az uradalom irodája előtt, úgy összeverték, hogy rövidesen bele is halt szegény a bántalmazásba.

Édesanyám, egy mulatságon ismerkedett meg apámmal, aki nagyon szép lány hírében állt. Egymásba szerettek és megesküdtek, és együtt indultak Szabadkára, majd onnan Halasra...

Négyen voltunk testvérek: Ilona, György, Sándor és én. Valamennyien, Iluska kivételével, aki Csabán, mi Halason születünk....

Iluska nővérem nagyon szép, szőke, dundi kislány volt. Vele volt a legkevesebb baj. Mindig jeles tanuló volt úgy az alsó, mint a halasi reál-gimnáziumban. Abban az időben lányok nem lehettek egy gimnázium rendes, nappali hallgatói, csak magántanulók lehettek, és évvégén vizsgáztak le és így mentek a következő osztályba, majd tettek érettségit. Iluska mindig színjeles volt, a diáktársai pedig szerelmesek voltak bele, de nagyon. Dehát... abban az időben a szerelem csak eszményi lehetett!!

György bátyám már gimnazista volt amikor én 2 éves voltam. Nem tudtam soha az arcára visszaemlékezni, de azt mindig hallottam édesanyámtól, hogy nagyon szeretett velem játszani és birkózni. Bátyám szép, egészséges, jóképű és sportalkatu fiú volt, aki nagyon szeretette az otthonát.

1916-ban nyáron, bizonyítványosztás után, egy forró nyári ebéd után, két barátaival fekete "glott" nadrágban, csupasz felsőtesttel, szandál nélkül a halasi u.n. Natkai strandra futottak versenyt futva egyhuzamban. A strand, abban az időben, egy kerítés nélküli, primitív nádas tó volt, melyet már kikotortak, hogy lehessen benne fürödni és uszni. Bátyám, amint a tóhoz érkezett, megállás nélkül fejest ugrott a vízbe és szív-érrendszeri következtében vízbefulladt... Szegény édesanyám haláláig sem tudta kiheverni ezt a csapást, mindig emlegette, hogy "ha élne még a Gyurikám"...

Sándor, a másik bátyám, születésénél fogva mindig stramm, erős fiú volt. Pajtásai tisztelték erejét, bátorságát. Ő volt mindig a vezér közöttük. Viszonylag jól is tanult. Másodikos gimnazista volt, amikor családunk orvosa, Steiner Náci bácsi, egy áldott lelkületű zsidó orvos, egy hirtelen jött rohama alkalmával epilepsziás tüneteket észlelt bátyámnál. Ezek a rohamok egyre gyakrabban jelentkeztek nála, sajnos, emiatt ki kellett venni a gimnáziumból. Betegsége egyre súlyosabb lett és 1921-ben egy nagy roham végzett szegénnyel. Az epilepszia kortünete még ma sincs megnyugtatóan felderítve, abban az időben pedig még gyógyszerek sem álltak rendelkezésre, melyek legalább a tüneteit enyhítették volna. Így, hát, szegény édeszüleim, újra egy fiúgyerekkel lettek szegényebbek, és már csak ketten maradtunk Iluskával...

Bátyáim Kiskunhalason, az öreg református temetőben, családunk sirkertjében nyugszanak szüleimmel együtt, mint mindig, most is békében megvannak egymással. Emléküket egy kettétörtén készült fehér márványoszlop őrzi annak bizonyosságául, hogy Nekik csak ilyen rövid élet adatott. Nyugodjanak békében most már mind a négyen.

Iluska most, amikor e sorokat írom 1996-ban, 94-ik életében jár. Sajnos, agyérelmeszesedése, valamint egy bőrrákos folyamat már fél arcát szétmarta, már csak fekvő beteg és fia Frici ápolja nagy szeretettel és lelkiismeretességgel. Én azt hiszem, minden nap megváltás lenne számára az elmúláshoz.

Emlékeim gyermekkoromból.

Édesapám, aki Szabadka után végleg letelepedett Kiskunhalason, családjával lassan "benszülötteknek" számitottak Halasön, ami itt, abban az időben nagy szó volt. Halas nem szeretette befogadni az idegeneket, hiszen úgy is hívta a lakosság azokat, hogy "gyüttment"-ek.

Édesapám nagyon szeretette a hivatását. Csendes, halkszavú, társaságot szerető ember volt, aki ahol tudott, mindenkor segített. Jó izlése lévén, ez megmutatkozott az általa tervezett házakon is, és lassan megalapozták társadalmi és vagyoni helyzetüket. Megbízható, pontos és vagyos ember hírében állt, így egy városi képviselőtestületi választáson képviselővé választották a virilis listán/a városi jómóduak listája/.

Édesanyám, aki nagyon szép asszony volt fiatal korában, hamarosan beilleszkedett ebbe a "kunváros" szokásaiba.

1916-ban, a háborus évek alatt már, édesapám vett egy nagy házat a Kmeth Sándor utcában egy zsidó kereskedőtől. Nagy ház volt, hatalmas, több utcára nyíló nagy telekkel, kerttel. Édesapám már megtervezte a ház teljes átalakítását a "saját képe és hasonlatossága" szerint, de azért be kellett költözni a butorokkal meg a virágokkal, na és hát a családdal. Alig hogy beköltöztünk, anyuka felsikoltott egy éjjel, és borzadva állapította meg, hogy a szoba tele van poloskával. Ez a rovar nem volt ismeretes csak hallomásból a keresztény családoknál, annál inkább az ortodox zsidó családoknál. Ez a szörnyű felismerés anyukát

azonnali cselekvésre ingerelte. Mivel ebben az időben édesapám katoná, vártüzér volt Mosztárban, így édesanyám egyedül volt a cselédlánnyal és a gyerekekkel, nyomban nekifogtak és kivitték a csirkeolakra azokat a butordarabokat, képeket, amelyekben poloskát sejtettek. Az egyszerű nép körében akkor az a hihedelem volt elterjedve, hogy a poloskával teli butorokat a csirke irtja ki a legtökéletesebben. Akkor még a vegyészet nem ismert a petroleumon kívül más vegyszert az irtáshoz. Így csipegették ki a "csodás" rovarokat a képek rámaiból és a butorok hasadékaiból. Am, ez a "hadművelet" balul sikerült. Abban az időben a polgári és a paraszt háztartások udvarain rengeteg aprószárnyas-jószág nevelkedett, és ezek a serény csirkék a csipegetésen kívül az ürülékeik nyomait is otthagyták a képeken és a butorokon. Így tűntek el a színek édesanyám esküvő ajándékként kapott képeiről is, Zsilinszky nagymama, édesanyám részéről, esküvő alkalmával három képet ajándékozott e szavakkal: "Ilka, menj fel a padlásra, ott fogsz találni egy csomó képet, amiket Munkácsy Miska festette, válaszd ki, amik neked tetszenek, ez lesz az ajándékom Neked". Ehhez a történethez tudni kell, hogy Munkácsy csabai élete során nemcsak a Reök, hanem a Zsilinszky családhoz is járt dolgozni, amikor még nem volt híres festő és így ajándékozott képeket nekik is. Ezeket a képeket választotta ki édesanyám: egy "Merengő"-t, "Fonólány"-t és egy "Elhagyott kut"-at. Ezek a képek voltak benn a csirkeolban!! Az első kettőt még meg lehetett valahogyan tisztítani, de a harmadikat azt még darabokra is csipegették a serény állatkaink. Az első kettőről későbbi években Vidovszky Béla csabai festő azt állapította meg, hogy nem Munkácsy, hanem Haan csabai festő képei, melyeket Olaszországban festett. A harmadik viszont szinte bizonyos, hogy az "Magányos kut" Munkácsytól volt, melyet Harsányi Zsolt író Munkácsyról szóló művében az "Ecce Homo"-ban is tárgyal, az elveszett művek között is szerepel. Hát ilyen értékes bogaraink nekünk a "poloskák"...

A fenti történethez hozzátartozik a jobb megértés végett, hogy édesanyám, árvaságra jutva, sokáig a Zsilinszky "Mamóka" házában nevelkedett a Zsilinszky házban, unokatestvéreivel, a későbbi Bajcsi-Zsilinszky Endrével és Zsilinszky Gáborral. Együtt gyekekeskedtek. Édesanyám nagy szeretettel emlékezett vissza mindig azokra az évekre. Abban a nagy házban sok-sok neves ember, író, politikus és mások fordultak meg, mely más világ volt édesanyám számára. A két Zsilinszky fiu közül inkább Gábor állt közelebb anyukához, Endre már akkor is egy kemény, összeférhetetlen, merev egyéniség volt. Endre, az 1919-es proletár forradalom idején, amikor bujkálni kényszerült a kommunisták elől, váratlanul felkereste édesapámékat Kiskunhalason, ők bujtatták őt hosszú heteken át, míg egyszer tovább ment. Soha nem látták őt, szüleim, csak mindig hallottak róla... azután. Gábor később vegyész mérnökként a Péti Nitrogén Művek vezérigazgatója lett, hatalmas befolyással, a Horthy éra egyik ipari hatalmassága lett. 1938-ban, amikor jogi doktorrá avatásom után ott álltam a nagy állástalanság idején, hogy merre és hová menjek, protekcióm nem volt, Anyukának husvét táján/Édesapám akkor már nem élt/eszébe jutott Zsilinszky Gábor, és elhatározta, hogy egy szép levél kíséretében, soha nem kért anyám senkitől semmit, arra kéri őt, hogy a régi emlékere tekintettel fogadjon bennünket a Nádor utcai székházában, és indítson el engem a pályán, mert más lehetőségünk nincs. Zsilinszky fogadott is bennünket 1938-ban. Anyámat megölelte, velem kezét fogott és csak ennyit kérdezett, hogy tudok e mémetül? -és nem segített. Ilyen gyorsan törlik össze a mult, a kedves emlékek tükre darabokra....

A Munkácsy képekkel kapcsolatosan még csak annyit, hogy 1928-ban, amikor a Szépművészeti Múzeum képanyagát a Munkácsy képekkel is gazdagítani akarta a Kormány, kutatást, országos keresést indítottak el a lakosság körében a festő fellelhető képei után, egy hosszú ujságcikk jelent meg a Magyarországon c. napilapban, ahol is névszerint említették meg a Zsilinszky és a kiskunhalasi Maján György építész, akikenél képek találhatóak. Rövidesen ujságírók jelentek meg nálunk Halason/persze én mindenütt ott voltam/

és érdeklődtek a birtokunkban levő "Munkácsy" képek felől, édesanyám elmesélte nekik a képek eredetét. 1901 májusában, amikor esküvőjükről haza érkeztek a Zsilinszky házba, a "Mamóka", a nagyanyja így szolt hozzá: "Ilka, szaladj fel a padlásra, ott találni fogsz három Lieb Miska képet, ez lesz az én nászajándékom Neked" Tehát a Zsilinszkyék is abban a tudatban őrizték az akkor még nem nagyon híres festő képeit, hogy azok valóban tőle származnak. Évtizedek után, az 1950-es években Vidovszky Béla csabai festő viszont azt állapította meg, hogy a képek Haán csabai festő munkája. A harmadik kép, az "Elhagyott Kut", az lehet, hogy Munkácsy volt mert Harsányi Zsolt az "Ecce Homo" c. Munkácsy életrajzi regényében ezt a képet "ismeretlen helyen levő"-ként tartotta nyilván. Ez 1908-ban nálunk, amikor Halason egy új költözködés után a lakásban berendezkedtünk, poloskát fedezett fel a képek keretében édesanyám. Ijedtében, az akkori népi hagyomány szerint, miszerint a poloskát a fából a csirke kapkodja ki legbiztosabban, -betette a csirkeolba és ott másnapra a kép tőkre-ment! Sajnos, abban az időben a képeket szerető, de hozzá nem értő egyszerű emberek nem látták mindig helyesen a világ dolgait...

Diákkorom eseményei közé tartozik Ilus nővérem 1924-ben kötött házassága. Férje Cammerle /Ridegh/Rajmound m.kis. csendőrszázados, egy bányai svábcsalád második gyermeke. Hárman voltak testvérek, két fiú és egy lány. Pancsován, a Duna mellett éltek, apjuk ott volt a selyemgyár igazgatója. Az I. Világháborúban férje, mint hadnagy vett részt, majd a proletár forradalom bukása után a Horthy nemzeti hadseregében a csendőrség állományában szolgált. Így került, mint csendőrszázados Halasra és itt ismerkedtek meg.

Édesapám egy nagyon szép négyszobás villával ajándékozta meg őket esküvői ajándékként. Nagy szerelemmel kezdődött házasságuk, hiszen egy évre rá megszületett Frideyes nevű gyermekük. A házasság pár év után elromlott. Hosszu évekig tartó küönélés után végleg elváltak. Iluska hazaköltözött szüleimhez, ott élt szüleimmel és velem. Én azt hiszem, hogy az évek folyamán megbánta, hogy ott-hagyta férjét, annak dacára, hogy a féje nagyon durva, magának való ember volt. Frici az általános iskola után a kőszegi katonai alreálba került, az apja pedig Budapestre. Mint csendőr ezredes ment nyugdíjba 1943-ban. 1944-ban, az összeomlás után az apa Csilébe, a bátyjához vándorolt ki és ott is halt meg. Frici, mint tüzérszázados nyugati hadifogsága után 1946-ban hazakerült és joghallgatóként a bpesti egyetemen tanult. Doktoravatás után bankba került a kommunista rendszerben, de nevét megváltoztatta és a Maján nevet vette fel. Ezt a felvett nevét az 1990-es rendszerváltozás után sem változtatta vissza a mai napig sem.

Az elemi iskola után a halasi református Szilády Áron reálgimnáziumba irattak be szüleim. Édesapám mindig azt szerette volna, ha az ő foglalkozását folytattam volna. Bennem még akkor semmilyen távoli cél nem lebegett jövőmet illetőleg. Édesanyám szerette volna a fix állású, gimnáziumi érettségi, majd egyetemet végzett fiát látni. Így lettem halasi diák.

Sajnos nem voltam jó tanuló gimnazista. Sokat kinlódtam a latinnal, az első év végén meg is buktam latinból. Egész nyáron, a nagy melegben latint kellett tanulnom. Sem strandra, sem pajtásokkal játszani nem lehetett. Rajman d bácsi, nádpálcával a kezében, csupasz lábszáramat ütögett ha nem ment a latin igeragozás avagy a memoriter. Ezt a nyarat nagyon sokáig nem felejtettem el. Nem is buktam meg többet a gimnáziumban. Jaj, dehogynem, negyedikes koromban vallásból! /ártatlanul!!/ ketten voltunk az osztályban ág. hitv. evangélikusok, Font Gybi meg én. Font ötlete volt. a református vallásórán, hogy nekünk nem kell zsoltárokat tanulnunk, mert mi evangélikusok vagyunk. Na erre berendelés az igazgatóhoz, majd a fél-évi bizonyítványban megbuktatás vallásból.

Mondanom sem kell, nagy botrány lett az ügyből. A bizonyítványosztás után szegény édesapám elkapott "Te betyár pogány, mi lesz veled" jelszóval a pofonok tömkelege következett, és csak Lordi nevű vizslakutyánk lelkes ugatása alatt kelettkezett pár pillanat alatt kiugrottam apám "ölelő" karjai közül és a kerítésen át estig nem is jelentkeztem. Anyám könyörgött este, térjek vissza, nincs már semmi baj..

Negyedik gimnaziska koromban derült ki, mert nagyon sokat betegeskedtem, hogy a röntgenkészülék tüdőcsucshurutot állapított meg. Hát ez volt az oka az én már évek óta tartó gyakori gyenge fizikai állapotomnak, mely bizony a tanulás rovására ment. Az akkori időkben a TPC, itt az alföldön nagyon gyakori volt: morbus Hungariae. Még időben sikerült családi orvosunknak felfedezni bennem. Sürgősen közölte szüleimmel, hogy azonnal cselekedni kell. Édesapám, amikor ez történt, 1928-ban, gazdag vállalkozó volt, és amikor az orvos alpesi levegőn való tartós élelét javasolt, mint biztos gyógyulási lehetőséget, azütleim azonnal intézkedtek. Így kerültem Ausztiába, Felső Stájer tartományába, a Hochschwab egyik 800 m magasán levő kis falujába Aflenz-be. Egy magánintézetben a negyedik osztályt német nyelven végeztem, és ezalatt a kezdődő tüdőbajom teljesen elmeszesedett és csak egy kis lencsenagyságu kis meszes góc maradt utána. Egy év után tértem vissza Halasra egy év, vesztéssel, de megérte, mert különben elpusztultam volna az akkori gyógyítási viszonyok között. Itt éreztem először az Isteni Gondviselés első jelét drága szüleim áldásos segítsége kapcsán. Isten áldja meg őket jószáguk és gyors cselekvésük miatt.

A gimnázium négy felső osztályát már sokkal jobb eredménnyel végeztem el. Sokat sportoltam, hihetetlen rugalmas voltam, és volt egy év, amikor én voltam az iskola magasugró bajnoka 175 cm. magasság átugrásával. Az érettségit 1933-ban tettem le kifogástalan egészségi állapotban. Ugyannyira, hogy jelentkeztem a katonasághoz önkéntesi évem letöltésére is. Be is hívtak 1933 nyarán már, és a tolnai 4. tüzérosztálynál kellett jelentkeznem. Betyár kemény 15 hónapos tartalékos tüzértiszti kiképzésen estünk keresztül. Az akkori katonai kiképzés kb. egy nívón állt az Idegen Légión kiképzési szisztemájával. A vak fegyelem volt az alapelv, melynek megsértése kemény következményekkel járt. Itt tanultam meg lovagolni is.

1934 őszén felvételiztem a szegedi Ferenc József Tudományegyetem Jog és Államtudományi Karára, és nappali tagozatos hallgatóként 1938-tavaszaán Államtudományi doktorrá avattak. 1937-ben, szeptemberben drága jó édesapám, hosszú betegeskedés után, visszaadta nemes jó lelkét a Mindenhatónak. Ez nagyon nagy csapás volt az egész családra nemcsak lelkiileg, hanem fizikailag, anyagilag is. Bizony nagy bankadósságot hagyott hátra aranyos édesanyánkra. Ott volt az elvált, kereset nélküli és nem dolgozó nőérem a maga nagyon szerény ndartásként kapott 80 pengőével, és ott voltam én, még akkor csak az első szigorlatomon voltam túl, hátra volt még két szigorlatom, melyből az egyik, a kereskedelmi és váltójog, a tanára miatt a legnehezebben letehető szigorlatnak számított. Ezért úgy döntöttem, mert volt akkor a jogi karon egy ilyen kombinációs szigorlat, hogy ezt a "vegyes szigorlatot, persze több tantággal, meg leteszem, utána felavatnak államtudományi doktorrá, és a maradék két tantárgyat később, amikor már állásban vagyok, nem akartam édesanyám terhére lenni, akkor leteszem és azzal már dupla, un. utr. doktor, lehetek. Sajnos erre a második doktorátusra soha nem került sor életem folyamán.

Vissza kell térnem, drága szüleim reputációja érdekében, arra a bizonyos nagy családi adósságra. Ez is szüleim jószívére és segíteni akarására volt jellemző. Az történt ugyanis, hogy szüleim, édesapám kemény, eredményes építkezési vállalkozása folytán, halasi viszonylatban, nagy vagyona tettek szert. Ennek hire ment a Maján családon belül Békéscsábán is. Jöttek egymásután a rokonságból, jelen esetben a Vanyiska családból folyamatos puhatolózás mellett az állás, az anyagi segítségi kérések. Így jelent meg 1930-ban nálunk az egyik unokaöccs: Vanyiska György, aki

életében akkor járt^{alászó} Halason, soha de soha meg nem látogatott bennünket, addig. Ez a Vanyiska György, aki nem szeretett tanulni, rossz társaságba is keveredett ott Békéscsabán, kereskedősegéd lett egy csabai vaskereskedésben. Gondolt egy nagyot, hogy hogyan lehet jól élni más pénzen, addig agitálta édesapámat, aki soha nem ismerte a kereskedelmet, mindig a rajzaszállán elgondolt épület kivitelezése lebegett lelki szemei előtt, amíg Vanyiska Gyuri meggyőzte arról, hogy egy akkor még nagyon ismeretlen autókereskedés micsoda nagy üzleti lehetőséget jelent. Édesapám, aki a halasi Kereskedelmi és Hitelbankban igazgatósági tag volt, az üzlet megnyitásához 27.000.- Pengő fedezetet biztosított, mely összeg~~ül~~ természetesen megterhelték családi vagyunkat. Abban az évben indult meg Halason a honvéd kerékpáros laktanya építése, melyek~~et~~ édesapámnak sikerült kivitelezésre elnyernie országos versenytárgyalással, ezért közel másfél évet kereszttől még nem isllátta az autóz~~et~~et, nemhogy ellenőrizhette volna az ott folyó gyalázatos pocsékolásokat, a rossz, fedezetnélküli autó eladásokat. Az üzleti tragédia természetsszerűleg bekövetkezett, Vanyiska csődött jelentett be, az érte kezességet vállaló Maján Györgynek minden vagynát betáblázták, az ebédlőnk vitrintárgyait lefoglalta a végrehajtó. Édesanyám idegösszeomlást kapott, mert semmiről nem tudott, édesapám 1934-től buskomor lett, kénytelen volt társat fogadni. Énszer Henrik építész személyében. Megkezdődött az addigi vagyonunk eladása, Minden elment csak a Kmeth Sándor utcai családi ház, valamint a 7 üzlethelyiség maradt meg, de a legnagyobb baj az volt, hogy a bank már nem hitelezett Édesapámnak nagyobb összeget, így komoly vállalkozásba nem tudott kezdeni. A vállalatot teljesen rábizta Menczer Henrikre, ő csak olvasott, olvasott, életkedve teljesen odalett. Tüdőemboliaában halt meg szegény. Az adósságunkat édesanyám 1940-ig fillér nélkül vissza fizette, Vanyiska György pedig az üzleti csőd bejelentése előtt az árut elrejtette, és azzal 1939-ben új üzletet nyitott a saját maga számára, és gazdag emberként halt meg az 50-es években Halason. Hát ez a halasi Maján család anyagi helyzetének hiteles története gyerekeim. Ez-ért kaptatok Ti olyan kevés kárpótlási jegyet 1992-ben!! * 9A

Doktoravatásom idején, 1938-ban, tombolt az állástalanság Magyarországo Különösen katasztrófális volt a helyzet a diplomás fiatalok körében. Az ÁDOB= Állástalan Diplomások Országos Bizottsága Budapesten 1200 egyetemét végzett diplomást tartott számon, de ez a szám csak egy része az egésznek. Avatásom után előttem is megjelent ez a rém, hogy hogyan tovább? Fiatal koromtól kezdve az egyetem idején is, mindig katonatiszt szerettem volna lenni. Ez az én helyzetemben álom volt a javából. A Ludovikára államköltséges helyre szabadpályán élő ember gyermekét semmilyen protekcióval nem vették fel, a teljes fizetéses helyet pedig, a nagyon magas ára miatt, a mi családunk nem tudta volna fedezni. 1936-ban egy jogász számára csodálatosan szép pályázati hirdetés jelent meg a Hivatalos Lapban. Pályázatot hirdetnek a m.kir. Csendőség tisztialloányának a kibővítésére! Feltétel: egyetemi végzettség, kiváló egészségi állapot. Kiképzés helye: a Ludovika Akadémia és a Pöszörményi uti csendőrtiszti laktanya. Na ez való nekem, ujjongtam!! Megpályáztam 1936, 1937, 1938-ban, de nem vettek fel. Kb. 800-1000 jelentkezőből/később hallottam/csupán 35 főt vettek fel évente. Rettenetes protekció kellett hozzá. Ez nekem nem volt, mert a volt cserdőr ezredes sógorom, aki akkor már nagyon magas beosztásban volt, nem akarta Maján családon segíteni. Ekkor jött egy lehetőségem állásba kerülni. Kisunhalas országgyűlési képviselője akkor gróf Teleki Mihály volt, földművelésiügyi miniszter. Elhatározta, hogy Halasról 5 állástalan diplomást bevisz a minisztériumba joggyakornoknak, hát ebbe én is beleestem! 1938 késő nyarán jelentkeztünk az FM-ben a miniszternél szolgálatra. Fizetésem: 80.- Pengő volt, a címem: idgl. joggyakornok!

E történelmi időkben rohantak az események velünk. A Pécs-i döntés értelmében Felvidék egyrésze visszatért, a Kormányzó bevonult Kassára! Európa lázban égett, a második világháború szele megérintette az emberiséget. Csodálatos napokat éltünk át. Megvillant az ezeréves magyar határok visszaszerzésének lehetősége. Ezt az érzést csak annak találta a trianoni

Itt szeretnék aranyos gyermekeim egy kissé hosszabban kitérni árága jó édesapámra, a TI nagyapátokra, a családra.

Édesapám Maján György és Such Judit gyermekeként 1876.febr.24-én született, öten voltak testvérek, névszerint, ahogy születtek:

Ilona- Vanyiskáné	"	Békéscsaba	: 1873.szept.4.
György	"	"	: 1876 .febr.24.
Mária -Hosszu Mátyásné	"	"	: 1878.márc.16.
Dorottya-Hankó Pálné	"	"	: 1885.VIII.19.
János	"	"	: ? ?

Mind a két fiú, valamint a Hosszu sógor építőmesterek voltak. Nagyon érdekes, a Maján családban az építő mesterség utáni hajlam. A békéscsabai evangélikus egyházi anyakönyvben történt oknyomozás eredménye folytán az utolsó adat az egyház anyakönyvében a családról: az 1839. nov. 21-én Maján György és Dukát Ilona között megkötött házasság, ahol is a szülők, Maján János és Csizmár Dorottya anyakönyve már a csabai egyháznál nem található fel. Tehát a valószínűség szerint a Család idegen városból érkezhetett Csabára. A családban szájról-szájra járta az a megállapítás, hogy a család ősei valahonnan Trieszt környékéről, azt megelőzően Olaszország északi részéről vándorolt lassan-lassan Magyarország felé, ahol, nem messze Firenzétől van egy kis falu, névszerint MAJANO. Nem régen, Képirő Sanyi barátom, aki negyven évig élt kinn Argentínában mesélte, hogy Buenos Airesben ismert egy olasz gazdag építőcéget és azt is Maján-nak hívták. Hát, nem sikerült tovább nyomoznom a család eredete után, Próbáljátok meg Ti, hátha sikerült eljutni az eredethez...

Édesapámnak igen nagy tekintélye volt a családban. De nem csak a szűk, hanem a tágabb családban is. Csöndes, hallgató, ritkán megszólaló ember volt, de nagyon szerette vidám társaságot, nagyszerű házigazda volt, gavallér, hihetetlen család szerető ember volt. Hirtelen haragu volt azonban, ha pl. rossz jegyet hoz-tam haza, avagy a munkásai közül megbízhatatlan jellemet tapasztalt. Soha senkivel nem kötött munkaszerződést, csak az adott szó szentségében hitt vakon. Igaz, abban az időben nem volt jog-szerű a munkaszerződés munkaadó és beosztottja között. Azt a munkást, aki őt egyszer is cserbenhagyta, soha nem alkalmazta többet.

Munkásai nagyon szerették és tisztelték, mert inkább kölcsönként banktól pénzt, de a ledolgozott munkabérrel nem tartozott soha.

Nagyon jóhiszemű volt sajnos. Első látásra közel engedett embereket magához, és sokan visszaéltek jóhiszeműségével. Pl. sokszor megkoppasztot-ták kártyán, mert látták rajta, hogy fáradt, és kihasználták ekkor.

A Vanyiska-ügy jellemző az ő jóhiszeműségére, segíteni akarására. Sajnos, én is hasonló hajlamu ember voltam életem folyamán, nagyon sokszor kel-lett csalódnom olyanokban, akiket szerettem, de nem voltak méltók erre.

Ő alapította meg Halason az evangélikus egyházat 1938-ban. Halason nem volt ev. egyház előtte, Soltvadkerti lelkész volt a legközelebbi. Amikor Szende Ernő ev. lelkész átjött Halásra, hogy számba vegye a halasi szorványgyülekezetet, édesapámhoz küldte a Schichter Endre vadkerti lel-kész. Apika nagy szeretettel fogadta Szende Ernőt. Tájékozódás után kibérel-te a Kereskedelmi Banktól a szükséges üres termet, majd munkásaival át-alakította imaházzá. Felajánlotta a lelkész teljes ellátását, a háznak vé-géhez egy kis lakást építtetett. Ott lakott és nálunk étkezett a lelkész több éven át mindaddig, amíg a gyülekezet nem lett önálló és Ernő el nem költözött saját otthonába. Akkor már nagy beteg volt édesapám, nem járha-tott már sokáig Isten házába...

Halála engem úgy ért, mint a mennyből levágódott villám. Pontosan a-zon a napon, amikor Szegeden az elő, ugynevezett "vegyes" szigorlatomról, tehát hét tantárgy egymásutáni lenyomása után, szédelegve barátaimmal el akartam hagyni az egyetemet, a portás, aki nagyon jól ismert engem, é-desanyámék pedig tudták, hogy szigorlatozom azon a napon, átnyújtott egy táviratot, melyben közli a család édesapám halálhírét. Alig tudtam tartan: magamat. Nagyon sokan bucsuztatták, az iparosok a temetési menet útján

lehu^zták az ület rollóját, úgy adták meg a tiszteletet annak az embernek, aki több évtizeden át nagyon sok munkásnak, iparosnak, kereskedőnek adott tisztességes kenyeret.

Isten áldja meg drága édesapámat soha el nem muló hálával, hogy felnevelt és kenyeret adott a kezembe.

Drága hamva^z a kiskunhalasi református öregtemetőben nyugszik drága felesége és két fia között. Aranyos gyerekeim, ne hagyjátok gondozatlanul sirhelyüket... Isten áldjon meg benneteket ezért.

magyar sors, aki szerette hazáját, hitte és imádkozta mindennap az imát:

Hiszek egy Istenben,
Hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában!

1938-at irunk és Felvidék egy része visszatért az anyaországhoz! Az eddigi európai rend felbomlott, a nyugalom is megszűnt. A nyugati hatalmak óriási kérdés elé kerültek: Hogyan lehet Hitlert megállítani, hatalmas hadseregét legyőzni: békével avagy háborúval?
A nyugati hatalmak legelőször az első megoldást, a békét választották. Ehhez a tervükhöz fel kellett áldozni Csehszlovákiát és Lengyelországot. Csehszlovákiát három felé, Lengyelországot a szovjet-német paktummal két felé osztották. Lengyelország esetén már nem segített semmi, és 1939. IX. 1-én kitört a második világháború!!! - mely ekkor még csupán, közel egy évig, mint állóháború került be a világtörténelembe.

A Felvidék egy részének visszatérése arra kényszerítette a M. kir. Honvédséget és Csendőrséget, hogy növelje a hivatásos tiszti és altiszti állományát.

Ezekben a sorsdöntő napokban, én, mint FM joggyakornok Ur, immáron harmadszor, három év alatt, kaptam vissza a Csendőrséghez benyújtott kérvényemet. Volt sógorom, vitéz Ridegh Rajmond ezredes három éven keresztül sem járt közben érdekemben. Tehát, tudomásul kellett vennem a megváltozhatatlant

A Sors azonban másként hozta. Az történt ugyanis, hogy Ilus nővérem, ebben az időben gyakran tartózkodott fenn Pesten, és egy baráti társaságban megismerkedett egy bájos idős asszonnyal, aki következetesen vitéz Hennyey Gusztáv altábornagy édesanyja volt. Hennyey akkor került haza a svájci követségről, mint katonai attassé. Mici néni, mert ő volt az anya, nagyon megszerette Iluskát. Iluska elmesélte neki, hogy én itt Pesten dolgozom és albérletben lakom. Mici néni azonnal felajánlotta egyik szobájukat nekem, hogy lakjam ott, mint albérlő. Természetesen boldogan elfogadtam is sejtve, hogy a sorsom ebben az albérleti szobában fog eldőlni. Így tudta meg Mici néni azt is, hogy én harmadik éve pályázom a csendőrséghez, de soha nem sikerül, amikor is, nyomban felhívta a fiát és bemutató telefonon engem is. Mit ad az Isten, kb. két hét múlva, mikor is karácsony lévén, Halason vagyok, egy ajánlott, expressz levelet kézbesít nekem a posta, Honv. Minisztérium volt, és kéri, hogy a nemrég visszaküldött kérvénycsomagomat azonnal küldjem vissza.

Már Pesten az irodámban ülök és éppen diktálok, mikor a telefonon a volt sógorom, Ridegh ezredes örömmel közli velem, hogy bekerültem, ő mindent megtett értem. Én, óriási örömben, nem gondolva meg, hogy mit beszéljek, azt találtam neki mondani, "de hiszen Rajmund bácsi, Hennyei kegyelmes urnak köszönhetem, mire a telefon megszűnt, a kagylót letették. Később, szolgálatban sem, soha többé a sógorom nem állt szóba velem, nem magyarázkodott többet. Hát így álltam én a pályámon a "rokoni" segítségekkel.

1938. II. 1-én léptem át, mint csö. növendék a Ludovika Akadémia kapuját, ahol is, rövidítve, kemény, fáradságos kiképzés közben, elméleti kiképzést kaptunk a katonai élet minden fegyverneméről. Kiképzésünk közben Erdély egy része is visszatért az Anyaországhoz. Az egész ország ujjongott az örömtől. Ludovika után a Böszörményi uti laktanya következett vsendőrségi kiképzés és elméletre.

1940. június 10-én avattak fel csendőrhadnaggyá! Boldogságom határtalan volt. Fletcélom megvalósult, ez volt a vágyam mindig. Tudtam, hogy édesanyám az avatásom perceiben velem van gondolatban és imádkozik értem.

Első szolgálati helyem pont Kiskunhalas lett, mert, mint kiváló minősítésű lovas szerepéltem, a lovasok Mekkájába, Halsra kerülhettem. Nem sokáig voltam itthon, mert 1941. V-ban, amikor meg a Délvidék egy része került vissza, a csendőr megszállóerők parancsnokságának, Halmy ezredes segédletje szitja lettem, akkor már főhadnagyi rangban.

Nagyon nehéz, felelősséggel járó volt beosztásom, a parancsnokom sem volt unalmas ember. Mindenki félt tőle. Nekem sikerült mellette megmaradnom,

Délvidék után Erdély Következett...

A Kelemen havasok tövében egy viszonylag nagy város született, Peszterce. Ez a város volt az erdélyi szászok fővárosa, központja. Ebben az időben, amikor már nagyban dult a második világháború, a német villámháborúk világsikere megbolondították a német anyaországon kívül élő németajkuakat. Nem lehetett velük birni, önteltségük határtalan volt. Egyszerűen nem akartak a magyar állam polgáraiként a hatósági intézkedéseknek eleget tenni. Ebben az időben született meg Kállay miniszterelnök egy igen keserű nyilatkozata egy francia újságíró előtt, hogy "ma Magyarországon a magyar miniszterelnök az ország első számú ellensége". A szászok, ebben az időben, legszívesebben német állapolgárok lettek volna, de nem volt bátorságuk a frontra menni, így hát inkább fogukat csikorgatva hallgattak. Két évig voltam Besztercén, majd 1943-ban, már mint százados, Kecskeméti lovasszárnyparancsnoksághoz helyeztek. Innen indultam ki a frontra 1944. I. 1-vel. A 16. hó. törzssz. pk. -i beosztásban, mely a többi honnál is, csendőrségi beosztás volt kb. 20 főalattal kellett a hon. körüli biztonságot, rendet biztosítani. Idetartozott a partizán elhárítás is, de ez már honvéd egységek bekapcsolását is igényelte. Itt sebesültem meg / Sztaniszlautól 10 km-re, egy erdőben végrehajtott átfésülés kapcsán egy isretlen eredetű lövedéktől. Egy vasuti sín védelmében távcsöveztem, ami látható volt, amikor egy lövés, egy lövedék csapódott oldalról a lapockámat talvá el. A vasuti sinkoronáról váródott belém, megállt a gerincemnél, nem ment tovább. A mellettem küzdő szakaszvezetőm egyike jelezte, hogy ömlik sugáralakban a vér a zubbonyom alól. Öntevékenyen azonnal ketté vágta a zubbonyomat, majd az ingemet szakította le, és a az ingemmel egy gombócot gyurt össze és ezt tartotta a seb fölé, hogy el ne vérezzek. Nagyon meleg volt 1944 májusában Galiciában. Ebben a hidegben, a bajtársam tartva a gombócot a sebemen, 8 km-t kellett visszamennünk a kötőhelyre. Abban a melegben, már alig volt erőnk, amikor kezelésbe vettek. Repülőgéppel, vöröskereszt jelvényel, Debrecenbe vittek, ott fürdő, tiszta ruha után tovább vittek a pécsi hadikórházba. Ott operálták ki a szétrozcolt lövedéket. Sajnos, a lövedék nagyon közel volt a gerincvelőhöz, érzéstelenítést nem lehetett alkalmazni, nagyon ronda volt a műtét, kezem, lábaim lekötvé. Onnan a kecskeméti hadikórházba vittek, majd onnan a hévizi honvéd gyógyházba utókezelésre. Csak augusztusban jelentkeztem szolgálatra a kecskeméti osztályparancsnokságon.

Ebben az időben már nem volt jövőképnk. Az oroszok, a debreceni tankcsata után nagy irammal özönlötték el Tiszántult. A magyar honvédség, a közigazgatás, hősiessen védekezve a tulerőellen, már csak visszavonulásra rendezkedett be. Ugyanigy a csendőrség is. Az ősök Dunántulra igyekeztek, a magyar nemzeti állam sajnos megszűnően volt. Minden álmunk, jövőnk, egy vesztett háború miatt, odaveszett. Azzal minden értelmes magyar ember tisztában volt, hogy a Szovjetunió, melytől tudat alatt mindenki irtózott, megváltoztatja a magyar történelmet. A mi generációnk ugy nőtt fel az első világháború után, hogy, a proletárdiktatura tapasztalatai után, a kommunizmus a mi keresztyén Magyarországnknak a legnagyobb ellensége. Sajnos bekövetkezett. Budapest ostroma után én szovjet hadifogságba estem. Pudaról Kiskunfélegyházáig gyalog, lucskos havas utakon végig gyalog menetelve. Kiskunfélegyházáról indultak szerelvények a Szovjetunióba Focsányin át. Kb három hónap után érkeztünk meg a Don folyó felrobbantott idgl. hidján keresztül a Voronyezs melletti Uzmany-ba. Ez valamikor kolostor volt, de a német megszállás idején is már fogolytábor volt. Rettenetes kép tárult elénk. A tábor bejáratától balra hadifoglyok ötösével felrakott hullái tornyosultak elénk. Meg voltak fagyva, ezért nem éreztünk még semmit. Kolera tombolt a leendő táborunkban Uzmany-ban.

A szovjet hadifogságot nagyon sokan feldolgozták szóban és írásban is. Én nem akarok már sok időt pazarolni rá. Jellemzőként csupán pár sort: a rabtartó szellemisége, intelligenciája, embertelensége és nem utolsó sorban osztálygyűlölete jellemezte a kinn töltött 28 hónapot. Mivel a táborunk tisztí tábor volt, intenzíven tudta gyakorolni eme "nagyszerű" tulajdonságait. Nagyszerűen értett ahhoz, hogy táborunk különböző gondolkodásu értelmiségeit kijátsza egymás ellen. Hát ehhez nagyon értett, hiszen a GPU az ő szüleménye volt.

Ez kb. 8000 főből álló uzmányi tiszti tábor egy heterogén, nagyon vegyes, érzelmileg is nagyon különböző hivatásos és tartalékos tisztek nagy gyülekezete volt! "Jaj a legyőzötteknek" elve alapján, a nagy helyezkedések szinterévé vált. Szinte hetek alatt születtek ismeretlenségből a "régi, meggyőződéses" kommunisták, a nagy ellenállók. A létfenntartás, a jobb elhelyezés stb. reményében nagyon sok tiszt besugóvá vált. Megalakult az ugynevezett propagandisták tábora csoportja. Így minden baraknak lett egy-egy ilyen propagandistája a barakparancsnok mellett. Ezeknek az akcióknak, melyek olyan nagyon távol állottak a magyar becsületes gondolkodástól, az orosz tábora GPU-s tiszt volt az irányítója. Egyik cél volt pl.: megtudni valakinek és az orosz pk-nak jelenteni, hogy a foglyok közül kik voltak exponált beosztásban, kik voltak csendőrök, rendőrök, hadbírák, avagy esetleg nyilasok.

Jellemzésül a táborban uralkodó szellemre: a táborban voltak német hadifoglyok is, zömmel Breslau-ból, akik között nagyon sok volt az SS katonatiszt. Egy alkalommal az egész tábornak sorakozót rendeltek el, mert Moszkvából megérkezett Moszkov tábora, hogy megsejtsék a tábort.

Egyszer csak a tábornok sejtette, hogy elővesz egy iv papírt és olvasni kezd hadifogoly neveket, akiknek, neve hallatára, ki kellett lépni a sorból. Így léptettek ki kb. 50 tisztársamat. Ugyanakkor a német fogoly csoportból egyetlen egyet sem láttunk kilépni, holott tudtuk, hogy minden második közülük SS. Ilyen különbség volt a két nemzeti összetartozás között! A kiléptetettek, kik bizonyára valamivel exponáltak magukat a háború folyamán, más aznap, orosz fedezet mellett, ismeretlen helyre elszállítást nyertek.

Ez után történt, hogy a táborban levő csendőr és rendőrtiszteket táboron belül is, gettóba zárták! - tehát elkülönítettek bennünket honvéd bajtársainktól. Ez az esemény csakis a besugók következménye volt, mert a szovjet nem tudhatta ezeket az adatokat csak akkor, ha közlik velük!!!

Ilyen létkörben élve, kb. egy év után, egy szovjet propagandista nő jött a táborba és agitálni kezdte a tiszteket, hogy Voronyezs újjáépítésére jelentkezzenek munkára. AHága-i egyezmény értelmében u.i. egyetlen ország tiszteje sem kötelezhető munkára hadifogságban, ha az illető nem akarja. A nő azt ígérte, hogy tiszta munkabarok várak bennünket, poloska mentesen. Régi német hadifoglyok parancsnoksága alatt pontosan megkapjuk a napi élelmet, a tiszti adagot. A lényeg az, hogy kömüveseknek, ácsoknak, lakatosoknak kell lenni! Mondanom sem kell, egy két építésszámár hadifogly talán akadott köztünk, de végzettségünkönél fogva szakmunkások nem is lehetünk. Én már nagyon szerettem volna egy új helyen, valamilyen állandó elfoglaltsággal eltölteni a fogoly éveimet. Istenemmel együtt, valamint kb. 600 honvédtiszttel együtt jelentkezünk munkára. Én kömüvesnek adtam ki magamat/látod Édesapám, mégiscsak az lettem, akinek Te akartál! /engem! Flmenetelünk után a tábort megszüntették, az egyik részét északra, a másikat pedig délre szállították.

Mi valamennyien e lépésünkkel a sötétbe ugrottunk, nem számoltunk a következményekkel. De a Mindenható megsegített bennünket, az orosz munkáltató sem kívánta minőséget tőlünk. Volt köztünk több müegyetemet végzett tiszt és ezek elmagyarázták a pihánós-időben, hogy tulajdonképpen hogyan is kell falazni stb. Lassan belejöttünk a munkába, hiszen az oroszoknak nem volt más lehetősége szakmunkást szerezni a saját fajtájából. Hát, bizony, az általunk végzett munka nem volt éppen kiállításra való, de az oroszoknak megfelelt. 1947. szeptemberben érkeztünk haza Debrecenbe.....

Hazaérkezésünk is kalandos volt. Mi először Máramaroszigetre érkeztünk a SSSR-ből. Ott hallottuk meg, hogy csak legénységi transzportokat indítanak haza, mert egy tiszti csoporttal baj volt a magyar határra érkezve: ott leszakították a vöröscsillagot, a zászlót és csak magyar zászlóval futott be a vonat Debrecenbe. Na, ez nem volt jó hír, sőt, nagyon is rossz. Az egyik társunk idegösszeomlást kapott szegény, el is vitték kórházba, nem tudom mi lett vele. Így telt el ott kb. 40 nap, amikor is egyik nap összecsomagoltattak bennünket és egy erős őrizet alatti SS táborba vittek át bennünket, hogy visszamenjünk az SSSR-be. Na még csak ez kellett! Itt is

az Isteni Gondviselés segített rajtunk. Au táborunk és a most elhagyott tábor közötti papirmunkát egy orosz ővezető látta el, és gyakran megállt velünk beszélgetni. Így látta meg egyszer Waczek Frici barátom kezében a három éve rejtegetett egyetlen értékét: egy Parker aranytollas töltőtollát. Rettenetesen megtetszett neki, ő még ilyet nem látott, hogy a toll egy csavarással eltűnik, majd felemelkedik. Hü, adja oda neki Frici, ő sok pénz ad érte. Erre, egy oroszul tudó társam, Szerendrei Laci is beleavatkozott a tolmácsolásba és azt a csodamegoldást javasolta, hogy az ővezető, ugysem tudja meg senki, a mi 600 fős csoportunkat altisztként, valamint tisztesként indítsa haza Magyarországra.!! Ővezetőnek mindegy volt, csak a töltőtoll legyen az övé. Így is lett. Egyszer csak elindultunk haza, boldogan, könnyes szemmel és reménykedéssel. Nem tudtuk, hogy mi vár bennünket itthon. Nem ismertük az itthoni viszonyokat, hiszen az orosz másfél évig visszatartotta a leveleinket, az itthoniaknak sem volt szabad az igazat megírni a cenzura miatt.

Debrecenbe, ahol az állomáson, ávonat két oldalán végig, ÁVO-ssorral fogadott bennünket. A kommunista táborvezetésben óriási megdöbbenés keletkezett, mert Ők tisztí szerelvényt nem vártak, mert nem is lehet érkezni. Már, mivel ott voltunk, nem lehet semmit csinálni, el kellett bennünket fogadni.

Első menyasszonyom, Vágó Eszterke, másodfoku unokatestvérem, Áchim András parasztvezér unokája, debreceni kiskány volt. Karitatív munkában, ott dolgozott a hadifogoly táborban. Ő vett engem nyomban gondozás alá. Elintézte a papirokat/tul pontosan is!!/és már vitt is ki haza, hozzájuk. Onnan pár nap múlva indultam haza, a tábortól kapott 20 forinttal és 10 db cigarettaival... haza, nem tudtam pontosan, hogy hól leszek otthon... Édesanyám és nővérem Kiskunhalason. Oda nem mehettem, mert ott mindig akad valaki, aki mint csendőrtisztet feljelent valamilyen koholt váddal, és akkor... Pesten az állomáson Frici, nővérem fia várt, aki ugyancsak idegenben, Dori unokanővéreméknél lakott albérlőként. Hát ott volt nekem is egy szalon...

Az itthoni, megváltozott életről szerzett benyomásaim nagyon lehangolóak voltak. Sajnos, az 1944-es magyar zsidóság ellen végrehajtott és őket lehetetlenné tevő akciók, 1945-re megbosszulták magukat, és újra ezen a szerencsétlen magyar középosztályon csattant az ostor. Mindenki bűnös volt aki a régi Horthy rendszer tagja volt. A felszabadult magyar zsidóság, valamint a koncentrációs táborokból hazatért zsidóság bosszúra szomjazott. Gyakoriak voltak az utcai lincselések, akasztások, amennyiben felismertek olyan egyéneket, akik a zsidóság 1944-es félreállításában, a gettózásban közreműködtek. A politikai életben, melyet egy öt párti koalíciós kormány irányított, vezető állásokat zömmel a gyűlöletre szomjazó zsidóság töltött be; közülük szinte valamennyien a Magyar Kommunista Párt tagjai is voltak. Uralmuk alá vették a Belügyminisztériumot, mely tárca állandóan a Kommunista Párt vezetése alatt állt. Megszületett ennek keretében a hírhedt Államvédelmi Hatóság, röviden az ÁVO. Ez a szervezet méltán érdemelte ki a "borzalmak házá"-kifejezést. Ez a volt foglalkozás: honvéd és csendőtiszt és altiszt, szolgabíró, alispán, főjegyző, a leggyűlöltebbek közé tartozott. Megkezdődött az egyház elleni fellépés sorozata. Az 1944-es debreceni Nemzetgyűlés, mely a megváltozott rendszer első törvényhozó testülete volt, a M.kir. Csendőrséget népellenes testületnek nyilvánította, annak tagjait, valamennyiönket, állásvesztésre, politikai jogaink elvesztésére, és minden múltbéli jogaink, szolgálati éveink törlésére ítélte.

Mondanom sem kell, én, a közel három éves hadifogságból hazatért, 33 éves életerős fiatalember, diplomával a kezemben, még reményem sem lehetett, hogy valamilyen állást kapjak, hogy el tudjam tartani magamat. Akkori menyasszonyom, aki, mint említettem, Debrecenben élt és a hadifogolytáborban intézte az a "Hadifogoly igazolványok" kiállítását, gépiesen a nevem után a volt rendfokozatomat is feltüntette szegény, ezáltal még annyi esélyem sem volt az elhelyezkedésre. Gyöngyössynét, unokanővéremet gyakran kértem, férje, volt külügyminiszter, talán egy segédmunkás állást csak tud nekem kijárni barátainál, nem mertek érdekemben semmit tenni, mert féltek a csendőrszótól is.

Ilyen légkörben, ilyen reménytelen körülmények között éltem a budapesti napjaimat Fricivel együtt a Mérleg utca 6-ban Sooséknál. Közben próbáltam tájékozódni, hogy bajtársaim közül ki van itthon. Így kerestem fel volt parancsnokomat Feördös alezredest, Gyula bátyámat. Ő valahol éjjeli őr volt alkalmasként, nála sem volt különb a helyzet. Állandóan azon törte a fejét, hogy hogyan tudná elhagyni illegálisan az országot. Én nem akartam elmenni, alig vártam, hogy itthon legyek, hiszen édesanyámat még nem is láttam viszont. Ő készült fel Pestre, de akkor az utazás még nagyon körülményes volt. A fogságban kapott gyomorfájásom kiújult. Egy rokonom segítségével a kőbányai Bajcsi Zsilinszky kórházban kaptam egy ágyat. Mint hadifogolyként itt fél éves kezelést járt. Fél évig voltam itt, itt találkoztam végre aranyos édesanyámmal is. Nagyon megöregedett szegény Elmesélte, hogy kétszer is hozták halálhíremet, de soha nem hitte el, és mindig csak várt, várt. A Mindenható hazahozott hozzá. Mesélte, hogy Halason nagyon sokan érdeklődnek utánam. Megkérdezett pár zsidó ismerőst is, akik egybehangzóan mondták, hogy nincs semmilyen eljárás ellenem, nyugodtan menjek csak haza. Nagyon szomorú és ideges voltam, szerettem volna édesanyám mellett lenni, neki segíteni, hiszen tudtam, hogy semmilyen jövedelme nincs csupán azok a pénzek, melyeket az üzletek bére fejében havonta kap. Nagyon bántott, hogy én itt fekszem a kórházban, és csak felerősítést kapok, semmi bajom nincs, otthon meg ő egyedül dolgozik, Iluska nem tud neki fizikai segítséget nyújtani. A kórházi elbocsájtás után azonnal hazaindultam Halasra, és én intéztem a ház-körüli teendőket, persze itt még úgy sem kaptam állást sehol sem. De mégis!!! volt állásom. Paprika villanyszerelő havi 40.-forintért, melyet nekem kellett fizetni neki, hogy vill. szer. tanonca lehessen, felfogadott. Velem vitette a létráját, meg a szerszámait, és amikor kértem, hogy hát kezdje el a tanítást, mindig azt mondta: majd lassan, az is eljön. Hát nem vártam meg, egyhónap után otthagytam a diszpéldányt. Nagyon élvezte, hogy egy százados az inasa, mondta is mindenkinek.

Teltek-multak a hónapok és már 1948 novemberében járunk, amikor össetalálkoztam Kovács Fricivel. Ő elítéltem végzett a gimnáziumban és most, illetve akkor a halasi Kisgazdapárt titkára volt. Kérdezte, hogy mit keresek én Halason minr csendőrtiszt? Ő mindig szeretett engem és azért kér, hogy utazzam el innen, mert már találkozott egy-két zsidóemberrel, és újságolták, neki, hogy "nem fél ez a Maján százados"? Nem éreztem én akkor még olyan komolynak a helyzetemet, és különben is, hát hova menjek, ahol kenyeret lehet kapni. Megköszöntem barátságát, és maradtam Halason. Bárcsak megfogadtam volna a tanácsát, sok szenvedéstől mentesültem volna!

Pár hét múlva egy táviratot kaptam Feördös alezredestől, hogy azonnal keressem fel Pesten. Nem gondoltam jelentős dologra. Édesanyámtól el sem búcsúztam, másnap már otthon akartam lenni. Feördös nagy izgalommal fogadott: egy ügyvéd barátja és öccse, Almássy Sándor és József, összeismerkedett Budán az egyik presszóban egy emberrel, akit a barátai úgy mutattak be, mint az USA követség egyik attaséja, aki bizalmasan közölte velük, hogy az amerikaiak a különösen exponált volt magyar katona, csendőrtiszteket, arisztokratákat stb. kivételesen, a jóvátételt szállító teherkocsikban diplomata rendszámmal, akadálytalanul ki tudják csempészni az országból! Almássynak valami eszébe jutott. Valóban, ő olvasta a Szabad Nép c. kommunista újságban azt a rövid MTI jelentést: "az amerikai követség a nyugatra tör-ténő jóvátételi szállításokat embercsempészésre használja fel, és megszegik a megállapodásokat" Almássy annyira elhitte ezt a hírt, hogy már árulták is az értéktárgyaikat, a lakásukat kiárusították és a teljes összegért akkor "arany"nak" számító Pick szalámit vásároltak a feketepiacon. Így gyűjtötték össze kb. 5 mázsa szalámit.

Ilyen helyzetben érkeztem én meg Pestre Fördösékhez, aki kerek-perec felszólított, hogy ilyen alkalmat nekünk üldözötteknek, nem szabad elszalasztani. Az indulás a második nap az esti órákban! Igen ám, de fejünként 2000.-forintot is kellett fizetni, ami akkor nagyon sok pénz volt. Gyöngyösi néhez, Fogyához mentem fel, és elmondtam neki mindent becsületesen, és kértem, hogy segítsen ki engem a pénzzel, majd később, amikor már keresek, visszadom. Nekik az összeg nem jelentett problémát. Megkaptam, helyeselte a lé-

pésemet, egy problematikus személlyel kevesebb lesz a családban. Már nem volt időm, hogy édesanyámtól és Iluskától elbucsuzzam, másnap indultunk. Almássyék üresen kongó lakásában volt a találkozó másnap este...

A későbbi szenvedéseink világossá tették előttünk, hogy egy közönséges asszán provokációnak lettünk áldozatai, melyet az ÁVÓ, már hónapokkal előbb, precízen megszervezett, bevonna a hapi sajtóban közölt hivatalos jelentést is a jóvátételi szállításokról. Lehet, hogy az amerikaiak valóban vittek ki egy-egy alkalommal embereket a lezárt teherautókban, de az ÁVÓ-nak ez remek ürügy volt, hogy emberek százait buktassa le és vonja ki őket a magyar politikai életből. Így bukott le 30 rom. kat. lelkész is, akikkel a kistarcsai int. táborban találkoztunk is.

Tehát..., az indulás estéjén ültünk, ültünk az üres szoba padlóján, előttünk egy-egy italos üveg, némán, csendben, elgondolkodva a sorsunk felett és bucsuztunk szeretteinktől gondolatban. Almássyék két nagy fonott kosárban csomagoltak össze mindent, amit vinni akartak; nekem semmim nem volt a kis kézitáskámon kívül, melyben töltötte dolgaim voltak csupán. Fles csemetés hasított bele csendességünkbe, és megjelent az a csirkefogó ügynök, akit Almássy USA tisztviselőnek ismert. Közölte: itt a teherautó. Már kb. este 10 körül járhatott az idő, amikor kezdtük kihordani közösen Almássyék ládáit és magunkat is... A sötét kerten át megpillantotta a teherautót, mely civil rendszámmal közönséges katonai kocsi volt, ponyvával beborítva. Odaszólok ennek a gazembernek, hogy hol van az USA rendszám?, válasza: az majd Győrben lesz, mert onnan indul majd. A sofőr persze láthatatlan volt. A hat zsák Pick szalámia kocsi végéhez került, mint később megértettük, hogy miért...

A teherautó megindult velünk Bécs felé... de csak a Bécsi uti vámig, ott megállt. Természetesen a busz is velünk volt, és pont egymás mellé is kerültünk. A megálláskor megszólalt, hogy a vámnál vagyunk. Én annak idején mindig úgy tanultam, hogy egy nagyvárosból a kifelé menő forgalmat soha, csak a befelé jövő állítja meg. Nem is kellett sokáig várni, mert pár perc múlva érces hangokra lettünk figyelmesek, majd egy zseblámpa fénye, és fegyveres vámőrök világítottak az arcunkba. Kik vagyunk, mit viszünk és hova tartunk??. Abban a pillanatban éreztem, hogy eme közös vállalkozásunknak befellegzett. A vámosok a zsákokat nyomban felvágták és az aranyat érő Pick szalámirudak, Almássyék egész vagyona idegen kezekbe került. A sötétben, mert le kellett természetesen szállni, bőrkabátos ÁVÓ-s egyének sorfala között kellett egy rosszul megvilágított vámépületbe menni. Az előcsarnokban, mindenkit fal felé fordítva, várakoztunk, majd egyenként kihallgatásra vezetett fel egy rendőr. bennünket. Én kerültem utoljára elővezetésre. Egy kis szobában legalább 10 ÁVÓ-s nyomozó és egy aki kihallgatást vezetett, tartózkodott. Sajnos, a legnagyobb baj az volt közöttünk, hogy a lebukást senki nem kombinálta bele az akciónkba, így természetesen a feltett kérdésre mindenki mást mondott a hova és miért kérdésekre. Én, mivel nem tudtam, ki mit mondott, azt hittem, már a történetek után, mindenki bevallotta a disszidálási szándékunkat, ami az akkori törvények értelmében büncselekménynek számított.

Megbilincselve, az "amerikai" teherautóval az Andrassy ut 60-ba vittek bennünket. Az ÁVÓ-nak erről a szörnyű székházáról mázsányi irodalom van már hazánkban és az egész világon. Az ide hurcolt magyar közép és felsőosztály, a létszám papok százai megkínzása, valamint élete szárad e szörnyű intézet lelkén. Két héten át voltunk "vendégei" ennek a háznak. Mivel a mi lebukásunkat az ÁVÓ rendezte meg besugóin keresztül, tiszta volt előttük az ország elhagyásának szándéka részünkről, így nem vetettek alá semmi nemű vallatásnak. Azt viszont megtették, mert ott az egy rendszeres vallatási mód volt, hogy az egybefüggő vallatósobákban egyszer csak megjelent egy kb 8 főből álló szadista csoport, melynek az volt a kiadott feladata, hogy a kihallgató tiszt intésére megkezdtek az illető kínzását különböző eszközökkel. Így pl. volt egy tag, akinek a kezében egy keményfarud volt, a másoknak a kezében egy hosszú kötél, és ha kellett, az illetőt összeköteőzték kezeit lábaival, az így keletkezett résen átdugták a rudat, két erős ember megemelte az illetőt, és forgatni kezdték, egy másik gazember pedig addig ütötte gumibottal az illető veséjét, amíg nem vallotta

azt, amit ők szerettek volna hallani. Hát így ment ez abban az időben, amikor is a tanult magyar középosztály tagjait, idegen ország érdekében, kipusztítani, jó pontnak számított.

Két hét után egy zárt teherautóban át-szállítottak bennünket a Puda-Déli internálótáborba, majd onnan a kistarcsai táborba kerültünk. A Puda-Déli-ben történt velem, hogy Édesanyám egy bibliát küldött a börtönelkész útján nekem, melyet egy istentisztelet végén kellett a lelkésznek nekem átadni. Ez meg is történt, de egy órán belül érttem jött egy rendőr és a hirhedt táborparancsnokhoz, a tuskólábu alezredeshez vezetett. A besugók gyorsan működtek, jelentették neki az esetet ami a templomban történt. A "Dreifusz" első ténykedése amint beléptem, a mankójával végigvágott a vállamra és illegális levelet követelt rajtam, melyet természetesen nem tudtam neki adni, mert nem kaptam semmit, csupán a bibliát. 24 órás sötétzárka lett az eredménye a dolognak, melyet étlen-szomjan, egy 1.50 m x 1.50 m-es pötét pincében kellett január elején, hidegbe végig állni. Űlni a hideg betonfal miatt nem lehetett, mert jéghideg volt.

Félév után szabadultunk Kistarcsáról, és már 1949. júniust irtunk. Internálótáborból, mely hely papokkal, arisztokratákkal, katonatisztekkel, valamint volt földbirtokosokkal és kereskedőkkel volt tele, -szabaduló egyének valamennyien u.n. "rendőri felügyelettel" megterhelten kerülhetek ki az életbe. Ez a rendőri mozgáskorlátozás egy magyar, szabad állam polgárnak azt jelentette, hogy mozgásában, életvitelében korlátozva volt és pedig: este 10 óra után a lakását nem hagyhatta el, -nyilvános helyeket nem látogathatott, -városát a kerületi rendőrség engedélye nélkül el nem hagyhatta sem vonattal sem pedig közúton, -azonkívül hetente egy alkalommal a ker.-i rendőrségen jelentkeznie kellett ahol is a jelentéskönyvét alá kellett iratni az ügyelettestiszttel., -és ami a legkellemlenebb volt, éjjelente, bármikor, felcsöngették az embert az erre beállított rendőrnyomozók. A családom sem volt miattuk nyugalomban. Hát, ezzel a REF-el éltem én hat évig.... Azért hat évig, mert, bár az internálótábor után, kb. egy év múlva, beadtam a főkapitánysághoz egy kérést, hogy mentsenek fel, de arra csak hat év múlva érkezett válasz...

A tábor után sajnos visszamentem Halasra, nem akartam édesanyámat egyedül hagyni Iluskával. Ez a lépésem nagyon súlyos következményeket hozott életemben. 1949 késő őszen egy sötétedő délutáni órákban, egy rendőrségi altiszt idézőt hozott számomra azonnali jelentkezés mellett. Az hittem, hogy a ref-el van valami baj, holott én, amikor Halasra visszamentem, nyomban bejelentkeztem a rendőrségen; de nem ez volt az ok. Két ismeretlen ÁVÓ-s nyomozó egy szobába terelt és utasított, hogy az önéletrajzom megírásához fogjak hozzá. Szegedről jött ez a két ember, a mint később megtudtam. Amíg irtam, már sötét lett kinn a városban, a fűgönyöket leeresztették, és kb. egy óra múlva felállítottak, és a legdurvább tegező hangnemben "mondj te disznó, miért irtad fel a Bem utca falra, hogy a megdöbbenéstől szóhoz sem jutottam. Az egyik csirkefogó előttem állt és kérdezett, míg a másik a hátam mögé került. Nagy nehezen magamhoz tértem és válaszolni is tudtam, hogy "az én helyzetemben minden más fontosabb, mint az ilyen komolytalan irka-firkálás" Ugy látszik, válaszat nem találhatták a helyzet komolyságának megfelelőnek, a hátam mögött álló ÁVÓ-s hirtelen, hátulról akkorát ütött a tarkómra, hogy előre dőlt mire az előttem álló egy pofonnal visszalökött. Borzalmas érzés volt, életemben most kaptam először idegen embertől ilyen gyalázatot. Még az Anrássy ut 60-ban sem ütötek meg, pedig hát ott...., majd hirtelen abbahagyták és autóba ültettek és kivittek a vasútállomáshoz a temetőhöz. Koron sötét volt már, semmit nem láttam. Megindultunk a vasúti sínek mellett temető uton, amikor is egy vakulámpa hirtelen felvillanó fénye világított meg engemet, majd egy csöndes csattanás hallatszott, amelyet egy fényképezőgép csattanásához hasonló. Egész krimibeillő jelenet volt, melyet megdöbbenve éltem át, nagyon rosszat sejtettem. Jóval később ez a rossz sejtésem be is igazolódott egész véletlenül.

E jelenet után a két nyomozó váratlanul megfordított és visszavittek a kocsihoz, és visszamentünk újra a rendőrségre. Ujra abban a szobában, ahol voltam, minden kezdőtt előről. Csendőrtiszti multam, megbizhatatlanságom hangoztatása, sértegetés folytatódott. Egy újabb pofon következett ugyan csak hátról váratlanul, és most sajnos előre estem és homlokomat bevertem az íróasztal sarkába. Homlokomon a bő felrepedt és bizony arcomat hirtelen elöntötte a vér. Ez a szituáció, ugylátszik, nem volt beprogramozva, erre nem számítottak, abbahagytak mindent, és egy papíron ki kellett jelentenem és alá kellett írni, hogy a sérülésem nem itt, hanem házon kívül keletkezett. Ilyen állapotban érkeztem haza. Mivel a fejem rettenetesen fájt és nyílt sebem volt, Iluska telefonon felhívta/este lo-kor/barátunkat dr. Gyarmati Dénest/Dinát/és kértük, rendkívüli helyzetben, azonnal jöjjön ki hozzánk. Dinának mindent megmondtam, jeleztem a kényes helyzetemet, nem akarok még egyszer a kezeikbe kerülni, valamit tennünk kell most röptön, hogy kórházba kerülhessek ott Halason. Dina borzasztó lelkiállapotban volt az orvosi esküje volt veszélyben, de segített, mert a Mindenható Őt küldte hozzám segítségül. Azonnal le kellett vennem a cipőmet, a nadrágomat, és Dina egy hirtelen mozdulattal kifecamította a jobb bokámat és azonnal felhívta a kórházat, hogy baleset történt velem és mentőt kért. A mentő rövidesen a halasi kórházba vitt a sebészetre, azzal, hogy leestem a padlásról és azonnali gipszágyazást igénylek. Iluska másnap, korán reggel személyesen kereste fel a család igaz barátját, dr. Monspart László ig. kórházi főorvost és elmondott neki őszintén mindent. Sajnos, Laci bácsi a másnapi viziten agyrázkódást állapított meg és elrendelte a fejem állandó jegelését.

Ugy látszik, másnap hire ment az esetenek, mert a két nyomozó személyesen kereste fel a kórházban Monspart főorvost, aki megtiltotta nekik, hogy engem kihallgathassanak. Annyira erőszakosok voltak vele, hogy a végén Laci bácsi kiutasította őket a kórházból. Neki olyan tekintélye volt Halason, hogy nem tehettek semmit. Hát igen, én nagyon kellettem nekik minden pillanatban, az én esetem áthuzta a számításaikat. A valós helyzetet csak jóval később, közel hat hónap után tudtam meg, amikor a bajai idegosztályról hazakerültem, a tényállást. Bajáról hazaérkezve a rendőrségen írásban kértem a rendőrségi felügyeletemet Budapestre áthelyezni, mert el akarom hagyni Halast, környezetváltozásra van szükségem az orvosi vélemény alapján. Egy új államvédelmi tiszt/a régít, egy Szegedi nevezetűt, aki engem üldözött, miközben én Baján voltam, sikkasztás miatt elbocsátották/, az engedély megadása előtt elszólta magát azzal, hogy azt találta mondani, jó engedélyezem magának, hogy elhagyja Halast, már nincs jugoszláv válság! Tehát: engem szemeltek ki ott a jugoszláv határ mellett élt egy esetleges, mondvacsinált vasuti szabotázs elkövetőjének, hiszen egy csendőrtiszt a rendszer legnagyobb ellensége... A Mindenható szeretetét itt éreztem először a legintenzívebben életem folyamán. Ez a csodával határos megmenekülésem a gonosz hatalmából döntő lett további életemre. Ekkor láttam meg, hogy az Urral való mindennapos kapcsolat nélkül az ÉLET teljesen reménytelen....

Tehát folytatva a kórházi eseményeket: már két hete, hogy a kórházban feküdtem, és már a fejem sem fájt annyira, az Ávósok csak nem akartak lemondani rólam. Ekkor a Mindenható újból utánam nyult. Barátunk: Baháth Pista halasi ev. lelkész barátunk felhívta a bajai ev. esperes barátját, hogy beszéljen ott a bajai kórház ideg és elmeosztályának főorvosával, hogy készítsenek helyet hosszabb kezelésre ott számomra. Dr. Tokay főorvos segítségével ez sikerült is, és engem mentővel nyomban átszállítottak Bajára. Hat hónapig feküdtem ott mialatt bizmut-kurák tömkelegét kaptam. Az orvosi vélemény-javaslat megtámadhatatlan volt: azonnali környezetváltozás szükséges, mert életveszély áll fenn. Így menekültem meg az akkori átkos rendszer gyilkos kezétől, na meg a megváltozott jugoszláv politika miatt is...

Elbucsuztam Halason édesanyámtól és nővéremtől és felutaztam Pestre, az időközben eladott Kmeth Sándor utcai házunk pénzéből kialakított pesti lakásunkra. Ez a Hunyadi János ut 15.sz. alatt volt fenn a Vár oldalán.

Ennek a lakásnak akkor egyetlen egy lakója volt: Frici unokaöcsém. Ő akkor joghallgatóként, nyugati fogságból hazatérve, élt itt Pesten. Ez a Hunyadi János uti lakás, illetve bérház, valamikor a háboru előtt a Balatoni Jachtklub tulajdona volt de az ostrom alatt szétlőtték. Ebben a házban igen kedvezményes feltételek mellett lehetett abban az időben a lakásokat kialakítani. Így született meg egy kettő szoba és fél szobás lakás. Ennek a lakásnak kialakítását a Frici intézte, mert én még akkor hadifogságban éltem. Amikor én, 1947 nyarán hazakerültem, a lakás már úgy ahogy, de működött egy szoba berendezéssel együtt. Én a másik szobát foglaltam el, vettem egy vaságyat valahol, ez volt az egész berendezésem. Itt éltünk ketten. Frici egyetemre járt, én pedig nap-nap után kerestem ismerőst, barátot az elvesztett háboru után. Aki-vel találkoztam, zömmel, nagyon boldogan megölelt, de abban a pillanatban, hogy tudna e segíteni bármilyen munkában, kenyérkeresetben, hevesen nem-et mondott, mert tudták, hogy csendőrtiszt voltam és ez akkor felért egy börtönbe kerüléssel. Pesten élő rokonaim, Gyöngyössi Jánosék, Soosék, akiknek valóban módjuk és lehetőségük lett volna engem akár egy segédmunkási helyre elhelyezni, nem tették meg, mert magas helyen levő baráti körüket féltették attól, hogy esetleg kitudódik, hogy kit is protezsáltak az én személyemben. Ezzel szemben, nagyon kedvesen és rokoni módon, hívtak rendszeresen ebédekre, stb, de mindig azt mondták, Iacikám, Te most jöttél meg fogságból, neked pihenni kell, mással ne törődj! 27 éves voltam már ekkor, politikai eljárás nem volt ellenem, egészséges munkabíró férfi vagyok, csak nem fogok tétlenül ténferegni Pesten, és várjam szegény édesanyámtól hetente az élelmiszercsomagokat akkor, amikor tudtam, hogy Ő is nagy szükségben él Halason. Borzalmas idők voltak, nem kívánom senkinek azt az érzést, hogy ha dolgozni szeretne de nem lehet, nem tudja eltartani magát, mert olyan a politikai helyzet, hogy a magamfajtanak itt ebben az országban nincs már helye... akkor amikor a sógora dr Gyöngyössy János volt Kisgazda külügyminiszter volt, a többi rokonság az Ő révén is en magas állami beosztásokban élte napjait.

Mivel Halasról már folyamatosan rendőri felügyelettel kerültem fel Pestre, természetesen minden vasárnap de jelentkezniem kellett a kerületi rendőrkapitányságon, hogy a jelentkezőívemet aláírhassák, és a hozzám vágott sértések tömkekegét elmondhassák. Na, meg hát este 10 után ellenőrizzenek, hogy otthon tartózkodom e stb.

A Mindenható mégiscsak meghozta számomra is az első kommunista rendszerbeli munkalehetőséget. Egy volt tisztársam felesége révén megismerkedtem egy fiatal házaspárral névszerint Varga Gyuláékkal. A férfi a Patyolat vállalatnál a központban pénzügyes volt. Ő bizonyította be előttem azt az igazságot, hogy egy kisemberben sokkal több bátorság és együttérzés szorult a perifériára kényszerített volt magyar középosztály tagjainak segítségére. Őt nem ingerelte a volt foglalkozásom, pedig nagyon is jól tudta, hogy milyen nehéz lesz neki a dolga, ha engem egy állami vállalathoz/már akkor szinte minden vállalat állami volt!/akar elhelyezni. Nem is ment neki könnyen de, mert a Patyolatnak volt egy mosodája többek között, aholis a város összes szemétdombjáról összegyűjtött rongyhegyeket gyűjtötték össze és mosták ki, hogy a már tiszta rongyból rongyszőnyegeket szőjenek, ide el tudott helyezni, itt nem kértek semmi önéletrajzot sem tőlem, sem senkitől.

Idé kerültem segédmunkásnak, akinek a feladata volt, hogy egy sinen haladó csillébe rakjam bele a bűzös, egészségtelen, piszkos, akár véres rongyokat, majd ha teleraktam, akkor másodmagammal toljam be a forró gőzzel teli mosodába, ott azt rakjam ki, majd e műveletet gyakoroljam egész, unkaidő alatt. Ilyen munkához a szervezetem bizony nem volt hozzá szokva és megedázve, és nem beszélve arról, hogy milyen szennyezett levegőt kellett beszívni állandóan. Három napig birtam, tovább nem, mert a szervezetem mondta fel a munkát, egyszer csak a mosoda hőgőgében elájultam. Egy asztalon ébredtem, illetve tértem magamhoz, ahol egy tiszta

köpenybe öltözött nő sürgött-forgott körülöttem és nagyon megijedt, mert hófehér arcom bizony oxigény hiányról árulkodott. Magamhoz térve kijelenttem, hogy sajnos én ezt a munkát nem bírom, még fogságban sem végeztünk ilyen munkát. Összedugták a fejüket, és egy napra engedélyezték a fizetett otthonmaradást. Én otthonról felhívtam Varga Gyusztit a hivatalában és beszámoltam neki az eseményekről. Ő nem ismerte ezt a rongytelepet, megijedt az elmondottaktól, és azonnal intézkedett. Mivel már én Patyolat dolgozója voltam, könnyebben ment a dolog. Ő mint központi dolgozó, minden mosoda igazgatót ismert, sőt azok le is voltak kötelezve neki, és így már nem mentem vissza a mosodába dolgozni csak a munkakönyvemért, meg a fizetésemért. Vállalaton belül nyomban áthelyeztek a Klauzál utcai közületi mosodába, egy minta mosodába, melynek az igazgatója a mosoda tulajdonosa volt amíg nem államosították mosodáját. Nagyon rendes ember, akinek Gyusztit elmondott egyet-mást, de csak azt, hogy hivatásos tiszt voltam és velem nagyon jó jár, mert a mifjatanék nem ismeri a lopást és egyéb szabálytalanságokat. Kocsikisérő lettem, amelyen a gk-vezető egy volt páncélos alezredes Szeszenszky Jenő, a másik kísérő pedig egy volt rendőr szkv. volt. Na ez kellett nekem. Husz évet fiatalodtam, nagyon jól kijöttünk egymással. Ez ugynevezett bizalmi állás volt az igazgató szerint, mert itt függött, és dönt el, hogy a vállalat hiánnyal vagy nyereséggel dolgozik e. Állandóan jártuk az egész várást, a hegyekben levő gyermekotthonokat, a városi intézeteket és gyűjtöttük össze a szennyest. Mi számoltuk darabszámra a lepedőket párnákat stb, mi pontos és főleg becsületes munkánk on mulott a pontos átvétel. Nagyon kellett vigyázni az intézetek gazdasági vezetőire, zömmel nők voltak, mert mindnek zömmel mindig hiányai voltak és bennünket akartak átverni. Ha ez időnként sikerült nekik, úgy a mosás után nekünk lett kellemetlenségünk a hiány miatt. Nagyon kellett vigyázni. Pár hónap után én lettem a kocsis parancsnoka, mert a rendőr bajtársnak nem ment a gyors számolás és áttekintése sem volt megfelelő. Rövidesen mindenki megismert itt a Klauzál utcai üzemben. 1955. október végéig voltam a Patyolat dolgozója. Az eltelt négy év alatt a kocsikisérés helyett már az utolsó években a már kimosott áru kiadását végeztem két beosztott nővel. Ez nagyon felelősségteljes munka volt, nagyon kellett vigyáznom, mert a megrendelők, illetve a szállítók szinte minden esetben át akartak ejteni. A szállítók lopták a lepedőket/főleg a katonák /és rajtam akarták eltusolni, behozni azt, amit elvittek. Ez a munka nagyon igénybe vette az idegeimet és főleg a gyomromat is. Ebben az időben erős dohányos voltam ráadásul, ez még a fogság maradványa volt. Fletem egyik legjelentősebb eseménye volt 1951 októberében: a házasságkötésem... A Patyolat viszonylag végre reményt adott, a körülményekhez képest, a biztos anyagi bázisra, és ezért döntöttem úgy, hogy 37 éves lévén, talán családot alapíthatok én is, aki ennek a rendszernek valóban egy latens politikai üldözöttje voltam...

Mondanom sem kell, hogy a vállalatához való belépésem után négy évvel, amikor egy hülyén tragikus eset folytán a vállalat zsidó pártvezetői tudomására jutott csendőrtiszti multam, az igazgató heves tiltakozása dacára, a tény megismerése után két órával, közel öt év után, úgy rugtak ki a vállalatától, mintha tegnap jöttem volna közéjük. Ez volt a klasszikus kommunista erkölcs ebben az időben.

1951. október 6-án megnősültem!

Feleségemet Kosztolányi Ilonkának hívják, aki Kosztolányi János és Furandik Emilia leánya. Felvidéki Nagyszombati születésű lány, aki szülei halála után, árván maradva, az anyaországi rokonaihoz, Budapestre került. Négyen voltak testvérek, ő a legfiatalabb. Legidősebb testvére István, aki mint katolikus lelkész, életét a magyar katolikus egyházi teológia és bibliafordítás szolgálatába állította. A budapesti r. kat. teológia professzora, a legújabbkori kat. Biblia Újszövetségi Szentírás fordítója, aki e nagy jelentőségű munkájával országos értékű egyházi tudóssá avanzsált, protonotárius kanonok, akit a r. kat. Egyház érdemei elismerésül az esztergomi Bazilika altemplomában helyezett örök nyugalomra. 1977-ben.

A középső testvér Árpád, aki szintén, követve István bátyját, az anya-

országba szökött a csehek elől. Műszaki beállítottsága, gyönyörűen rajzó-ló ifjú volt, aki különböző munkahelyeken, Máv, Ált. Tervezőintézet stb. dolgozott, elég korán, 60 éves korában halt meg, sokat betegeskedve halála előtt.

A harmadik testvér Jenő, aki ugyancsak ide, az anyaországba optált. Itt, Pesten érettségizett, és mint adminisztratív szakember a Magyar Pamutipar egyik osztályvezetőjeként ment nyugdíjba, és 77 éves korában halt meg.

Feleségemet, Ilonkát, egy volt Ranolder-es osztálytársa által ismertem meg Kiskunhalas, Göbolyjárás egyik iskolájában, ahol mint tanítónő tanított 1949-ben.

Amikor megismertem azon a havas, téli vasárnapi délutánon, amikor is vagy 15 km-t bicigliztem, amíg kiértem az iskolához, már foglalkoztam azzal a gondolattal, hogy disszidálok, elhagyom Magyarországot, mert nekem itt a multam miatt nem terem babér. Elhatározásomat néhány hét múlva végre is hajtottam. Amint már előbbieken leírtam, az ország elhagyása sajnos nem sikerült, helyette internáló tábor jutott sorsomul. Itt látogatott meg Ilonka, mint új ismerősöm és nagyon megtetszett a rácson keresztül, melyet később, már rác nélkül, igazolva láttam. Gondolatban többször foglalkotam a házasság gondolatával, de azt minden esetben elvetettem magamtól, mert semmi jövőt nem láttam magam előtt.

Amint a Patyolatnál megkapaszkodtam, 1951. október 6-án a budavári ev. templomban megesküdünk, közös megegyezéssel. Ami azt jelentette, hogy ha fiu születik, ő ev., ha leány, akkor kat. vallású lesz. Ez viszont az akkori kat. hitelvek szerint azt jelentette, hogy szegény Ilonka nem gyonhatott se nem áldozhatott. Nagyon szomorú voltam, amikor oly fájdalmas arccal hagyta el a templomát. Később, hosszú évek után, amikor már a család bővítésére nem gondolhattunk, én közöltem vele, hogy reverzális megadása mellett szeretnék templomban újra megesküdni vele, hogy minden rendbe jöjjön. Pista bátyja eskezett meg a városmajori templomban, ami külön egy nagy öröm volt számunkra, mert Pista, amint házasságunk hírét vett, és megtudta, hogy az esküvő nem kat. templomban lesz, Ilonkával minden érintkezést megszakított. Ugy teltek el az évek sokasága, hogy a két testvér egyetlen szót sem váltott egymással egészen az új esküvőig... Hát ilyen is volt nálunk..

Házasságunkat, az első naptól kezdve, beárnyékolta az a komisz helyzet, hogy én változatlanul rendőri felügyelet alatt állottam. Ez a tény sok kellemetlenséget és idegességet okozott nekünk. Én már a fogság óta valamennyire megismertem a kommunisták módszereit, de Ilonka szegény, aki eddig azt sem tudta, hogy egyilyen politikai ellenőrzési rendszer a világon van, neki sok idegességgel járt. De azért hősiesen állta a sarat és nagyon jó bajtársnak is bizonyult. A számára is az volt a legkellemetlenebb helyzet, amikor este 10 óra után/néha hajnalban is/egyszer csak csöngették az ajtón, és belépett a rendőri ellenőrzés a lakásunkba, sőt időnként a szobánkba, körülnézett és megállapította, hogy otthon vagyok és nem "eszküszöm össze" a rendszer ellen.. Közel hét évig voltam felügyelet alatt. Jogász barátaim tanácsára esküvőm után beadtam a rendőr főkapitánysághoz egy kérvényt, melyben kértem a felügyelet felfüggesztését, mert már nem fenn az az ok, amiatt én az országot illegálisan elhagyottam hagyni. Választ soha nem kaptam a kérvényemre ellenben, hat év után, amikor a felmentő határozatot kikézbécsítették, a legnagyobb megdöbbenésemre a felmentés dátuma a kérvényem beadása után eltelt kb. három hónappal íródott, csak hat évig nem értesítettek ki ezek a született "uriemberek"-

Házasságunk másik neuralgikus pontja: Ilonkának Budapesten kívüli munkahelye, Tóalmáson. Onnan járt hetente fel Pestre hozzám, majd vasárnap újra vissza. Ez nagyon fáraztó és kimerítő helyzet volt. Tóalmás a vasuttól még vagy husz km-re volt, és azt csak autóbusszal lehetett megközelíteni. Csunya, ronda, poros egészségtelen falu volt, nagyon komoly iskolai leterheléssel. Ez így nem mehetett sokáig, minden kapcsolatot bevetettünk a lehető legjobb helyzet felszámolására. Egy alkalommal Gyöngyössyéknél, Pogyanál voltunk ebéden, ahol egy békéscsabai zsidó házaspár is hivatalos volt. Nagyon kedves emberek voltak. A feleség, amint mondta, a szakszervezet központjában dolgozott igen jelentős állásban. Elmaséltem nekik a mi, il-

letve Ilonka helyzetét, szeretnénk, ha vidékről Pestre kerülhetne, ez első sorban szakszervezeti ügy is. Közöltem, hogy van egy iskolai igazgató ismerősöm, Szüle Istvánné, aki a Márvány utcai iskola vezetője. Őnagyon szívesen fogadná Ilonkát, ha a Pestre bejutást az illetékesek elintézik. Mindent megígérték és ez a kedves házaspár el is intézte, hogy Ilonka ott hagyja Tóalmást és jelentkezzen a Márvány utcában. Így segített meg bennünket a Mindenható abban, hogy végre együtt és békében indulhassunk el életünk útján. Ha Gyöngyössyék mást nem is, mint csak ezt tették meg segítségünkre, úgy ez éppen elég volt. Isten áldja meg őket.

Igy kezdtük meg életünket a Hunyadi János uton akkor má együtt Édesanyámmal és Iluskáékkal. Frici a sarki szobában egyedül, mi ketten a középső szobában, Iluska és Édesanyám pedig a kisszobában éltük nem mindig zavartalan életünket...

1952. szeptember 7-én, hajnali 4 órakor megszületett Kati lányunk. Istenem, de nagy boldogság lett urrá rajtunk. Ekkor csapott meg legelőször az az érzésem: van családom!! Minden munkámat, a politikai üldözésemet és mindent sokkal könnyebben tudtam elviselni már ezek után.

1954 elején Ilonka boldogan közölte, hogy újra állaposnak érzi magát... Mondanom sem keell, bizony nagyon szükösen éltünk kettőnk alacsony keresetéből, hiszen egyikőnk sem járt az akkori magyar élet napos oldalán. Bizony, hirtelen mindkettőnkben felmerült a kérdés: hogyan tovább, hogyan tudjuk mindkét gyereket felnevelni ilyen bizonytalan körülmények és keresetek között. De amikor egymásra néztünk, mind ketten egyet akartunk: megtartani azt, akit a mi Urunk nekünk szánt, és ahol egy gyerek nevelődik, ott felnevelődik a második is.

Igy született meg második gyermekünk: Gyuri fiunk 1954. szeptember 27-én, 3/4 12 órakor a János kórházban. Így lett teljes az én kis családom, van lányunk, és van fiunk is. Isten áldja meg mindkettőjüket egész életük útján.

Mielőtt Gyuri fiunk megszületett volna, egy nagy szomorúság ért bennünket. Még mindig a Hunyadi János uton laktunk, Ilonka betegen, orbánc gyauval fekszik otthon, a konyhában édesanyám tett-vett a konyhában, kávé főzött éppen egy akkor megismert, kétrészes, olasz, tűzálló kávéfőzőben, alatta spiritusz lángja ég, és a kávé éppen forrásban volt. Mellette játszott a háta mögött, majd mellette, Katikánk. Nagyon tetszhetett neki a láng fénye és a kávé forrászaja, amikor hirtelen a kis székére állt és a főző után kapott. A baleset pillanatok törtrésze alatt következett be, magára rántotta a főzőt és az egész forrásban levő kávé mennyisége a kislányunk arcát surolva, a nyakára onnan a honaljára ömlött, kb. málfél férfitenyérnyi égett seb keletkezett. A mentő a Tűzoltó utcai gyermekklinikára szállította, ahol kb. három hétig élet és halál között volt, és csak napi egy kg. citromlével táplálták, semmi mással. Az akkori viszonyok között az üzletekben déligyümölcs nem létezett a lakosság számára, csak a magas káderek magazinjaiban lehetett volna hozzájutni. AMindenható itt is segítségemre sietett a Patyolat igazgatója személyében, aki, miután meghallatta kislányunk balesetét, az összes szállodát, éttermet, mellyel mint mosoda kapcsolatban állt, arra kérte, hogy naponta egy citromot tegyenek le a portéra mindenhol, és én egy kis teherkocsival körbejárva, összeszedem a napi egy kg. citromot. Ilyen együttérzést is lehetett abban az időben tapasztalni. Nagyon jó érzés volt ez számomra. Soha nem tudtam elfelejteni Kristóf Kálmán ig. magatartását.

Katika hál, Istennek megmenekült, a kórház után több mint félévig lábadozott, és csak a hólaalj-környék hegesedése emlékezteti őt erre a szerencsétlenségre.

A Patyolattól öt év után a multam miatt elbocsátva elhatároztam, hogy valami szakmunkás bizonyítványt szerzek és így próbálkozom megkeresni kenyereket. Hallottam, hogy a Ganz vill. gyár vasesztérgályos tanfolyamot rendez érettségizettek számára. Jelentkeztem a tanfolyamra, melyet sikeresen el is végeztem, amikor is, a gyárból kijövet, nagy embertömegbe kerültünk, a Bem téren már nem lehetett járni, 1956. október 23-a volt!! Megmámorosod-

tam, nem érdekelt, hogy du. kettő felé jár az idő és engem otthon várnak, belevegyültem a tömegbe, amely már akkor bizony betöltötte a Bem teret. Nagy éljenzés, lengyel zászló lobogtatása, felszabadult kiáltozása közben érkezett meg Veress Péter és kezdte mondani a beszédét. Igazi lelkesedés csak akkor érte el a csúcspontját, amikor fiatalok álltak fel a szobor talpazatára. Ekkor hangzott el az indíttatás: menjünk a Parlament elé és megindultunk a Margit hidon át a Kossuth térre. A tömeg itt már több tízezerre dagadt. Óriási, valami felemelő hangulat fogta el az embereket, hiszen több mint husz éven át csak rettegés; félelem között élt a magyar nép. A Parlamentben megbujó kommunista hatalmasságok, Gerő és a többiek, félelem és bizonytalanság közepette próbáltak ellenállni a téren őrző tömegnek és többek között kb. 17 óra után, már sötét volt, kioltották a térvilágítást, korom sötét lett egy pillanatra... de ekkor a tömeg a kézben tartott friss ujságot, fáklyaként meggyújtva, égő tüzként lobogtatta a kézben. Valami csodálatos jelenet volt, amikor több ezer fáklya világította be a teret, a magyar együttérzés még soha ilyen erős nem volt, mint ekkor, boldog volt újra magyarnak lenni. Én, mint a rendszer potenciális üldözöttje, egész testemben remegtem a boldogságtól és nem akartam hinni, hogy mindez igaz és valóság.

Este 9 óra körül érkeztem haza, persze végig gyalogolva fel a Hunyadi uti lakásunkig. Belépve a szobába, ordítani kezdtem, hogy forradalom van kinn gyerekek. Az otthoniak nem akartak hinni a közlésemnek, hiszen a rádió csupán megszürt eseményeket közölt, és semmi igazat az események állásáról.

Az 56-os forradalom további eseményeit már tankönyvek tanítják. A mi életünkben, itt a várban, csak a nagy izgalom, a rádió állandó hallgatása, a forradalom győzelme, majd a november 4.-i elbukása okozta teljes apathia volt jellemző. Én, édesanyám valamint családom határozott kérésére nem vettem részt a forradalmi eseményekben, sőt biztos voltam abban, hogy mint a múltban disszidálási kísérletben résztvevő priusszal rendelkezem, ha a kezükbe kerülök a harcok közben vagy utána, biztosan falhoz állítanak. Ujra disszidálni viszont már nem akartunk Ilonkával, hiszen két kis, pár éves gyerekkel, biztos vezetés nélkül, csak sikertelenség várhatott volna ránk. Az én bizonytalan politikai helyzetem miatt az egész családomat veszélybe vinni nem akartam. Annál többet imádkoztunk, a Mindenható meghal-gatta imánkat, az Ő hűsége, szeretete, akik biznak Benne, megmentett bennünket.

A forradalom elbukott, a Kádár-rendszer mindent visszaállított, ami eddig volt. Sőt, több lett a politikai üldözött, akinál benn a vállalatánál bármilyen kis forradalmi megmozdulást derítették ki, azt a forradalom résztvevőjeként minősítették és minimum elbocsátották egy olyan priusszal, hogy hosszú évekig semmilyen vállalatnál állást nem kaphattak.

Az én vállalatomnál a Ganz gyárban és megindult a besugások özöne. Mindenkitől tartottunk, senkiben nem bízhattunk. A tanfolyamon egy kedves barátom, Becsák Bandi már nem jelent meg, mert feleségével kiment... így egyedül maradtam, senkivel nem tudtam megosztani a bennem levő feszültséget. De vége lett mindennek, így a tanfolyamnak is, és annak végétével Rajkovics Feri barátom segítségével ott hagytam a gyárat és a vállalatánál, ahol ő mint főmérnök dolgozott, az Állami Gazdaságok Szerelő Vállalatánál, egy raktárosi állást szerzett. Nagyon kellett vigyázni, hogy a rossz Kádár ki ne derüljön. Ezt a beosztást egy statisztikusai beosztás követte, amikor Feri barátomat, mint ujitót, ki nem kezdték mint Hortysta katonatisztet. Na ez nekem is beadott, mert mindenki tudta, hogy barátok vagyunk. Egyből engem is kibillentett a Pártbizottság ebből az állásomból, és felajánlottak egy esztergályosi állást a műhelyben. Azt hitték, hogy nem merem elfogadni, mert nem volt meg még a gyakorlatom. De tévedtek: én elfogadtam.

Ott kezdődött meg az első szakmunkás életem. A munkások, valamennyien régi, nagy gyakorlattal rendelkező szakemberek voltak. Nagy érdeklődéssel vették és várták ottani bemutatkozásomat, nem kevésbé jó magam is izgultam.

Igy ment ez hosszú hónapokon keresztül. Három műszakos beosztásban. Minden harmadik héten este fél kilenckor indultam, hogy tíz órára kinn egy kőbányai távoli gyárban egész éjjel reggel hat óráig. Katona koromban, avagy diák koromban sem bírtam az éjszakázást, hát még mostan. De más megoldás nem volt. Kezdtém lassan belejönni a komolyabb munkadarabok elkészítésébe. A műhely munkásai között volt egy Szabó bácsi nevű szakmunkás, olyan "self made Mann" típusu ember, aki nagyon szeretett olvasni, tanulni. Lakatos volt a mestersége, aki, ha más senki, ő akkor megoldotta a problémákat. Nagyon szeretett velem beszélgetni ebéidő alatt. Én is megszerettem, mert ezinte megérett tapasztaltam nála velem kapcsolatosan. Azt mondta gyakran a műhely munkásainak, hogy "lássák emberek, itt van ez a Maján Szaktárs", doktor létére, ahelyett, hogy üzletelne a Váci utcában, itt esztergályozik velünk a műhelyben. "Sajnos, bölcs szavai rendszerint sziklás talajra hullottak, mert a forradalom utáni Kádár féleléosztálygyűlölet mindig erősebb volt, mint a józan ész.

Egy új párttitkára lett a vállalatnak, akinek a besugók jelentették, hogy én is ott dolgozom a TMK műhelyben. Egyszer a párttitkár a szakszervezeti titkárral együtt megjelent a műhelyben munkaidő alatt és leállította a munkát, körgyűrűt képezett a munkásokból. Ő középre állva, kiszólitott engem a középre és minden átmenet nélkül felém mutatva beszélni kezdett, és pedig: az utóbbi időben tele van a vállalat rémhírekkel/1958-után vagyunk/ az ENSZ palotában magyarellenes a hangulat, a régi hortysták újra élednek, és, amint látják itt is van belőlük egy, és az én vagyok. A munkások ezt nem tűrhetik. Én ott álltam egyedül a közepén, kiszolgáltattva mindenkinek. A munkások nagy része megdöbbsent, még ilyen megszegyenítést nem is láttak életükben. Ekkor szólalt meg Szabó bácsi, akinek még a pártbizottság előtt is nagy tekintélye volt: "én ezzel a gyanúsítással nem értek egyet, mert Maján "elvtársat" mindig szorgalmas és főleg az utóbbi időben nagyon jó szakmunkásnak tartja, nem szokott politizálni/ebben nem mondott igazat szegény, mert vele sok mindent megbeszéltünk/. A többi munkás egy szót sem mert mellettem szólni, pedig legalább háromnak ingyen készítettem el szerződéseket stb. jogi tanács stb. A párttitkár egy kissé megzavarodott, nem számított ő ilyen ellenvéleményre, de lehetett látni rajta, hogy csak a megfelelő alkalmat várja, hogy politikai szereplésem miatt kibillentse a vállalatától. Én nem vártam meg, hogy újra lépjen ellenem, felmondtam anélkül, hogy újabb állásom lett volna... Nagyon szomorú voltam és nagyon csalódottam a melósok zömében, mert azt hittem, hogy gerincesebb emberek, de a hatalommal szemben meghunyászkodók és alattomosak.

Fejembe vettem ezek után, hogy nem megyek többet állami vállalathoz, hanem egy maszекnál leszek esztergályos. Újsághirdetésre felkerestem rózsadombi villájában a kisvállalkozót. Egyetlen-egy gépe volt csupán benn a VII. kerületben egy pincében, de a villája nagyon szép volt. A felesége fogadott. Úgy tárgyalt velem, mint egy kutyával, szentelen, pimasz hangon, fel volt háborodva, hogy legalább annyi órabért kérek mint amennyit a vállalat adott. Viselkedésére a válaszem nem volt éppen a legudvariasabb, így elköszöntem. A maszек-kapcsolat sem indult abban az időben rózsásnak, így lettem a velük béli kapcsolatról..

1962. januárját irtuk már és ez időtájtban tarokkpartin voltunk Szücs Miklósnál Ilonkával. A parti négy résztvevője Vuits Bandi Szücs Miklós, Wanka Tóni és én voltunk. De ilyenkor az asszonyok is jelen voltak minden alkalommal és mindig másutt, jelen esetben Szücséknél voltunk. Elmeséltem esetemet a maszекkal. Persze beszámolómat nagy felháborodás kísérte. Erre Szücs Mica, Miklós felesége, aki nagyon szeretett bennünket, érzelmiileg hozzá álltunk legközelebb, oda szólt Wanka Tóninak, hogy "Tóni, micsoda dolog az, hogy Teszótlanul ülsz csupán és nem jut eszedbe, hogy Lacinak segitenél a MÁV-nál, hogy ott el tudjon helyezkedni. Tóni zavarba jött szegény, mert ő mek klerikálisként volt a MÁV-nál nyilvántartva, mint főmérnök, és tudta, hogy a MÁV-nál nem szaladgálnak a volt csendőrszázadosok, megígérte, hogy segiteni fog engem oda esztergályosnak bejutni. Ez január közepén, hál Istennek, meg is történt.. Ez a Micus féle közbeszólás Toni felé az Ur keze volt, mert a MÁV-hoz való bekerülésem megnyitotta az utat

egy lehetséges, nyugodtabb élet lehetőségéhez. Ez a csoda, a Mindenható segítsége mellett, meg is valósult..., mert 1962-1975-ig, a nyugdíjba menetelig, valóban minden különösebb izgalom nélkül, nagyon sok külföldi megutó mellett, egyenesen boldoggá tette egész családom életét. Beutaztuk a keleti demokratikus országokat északon és délen, és később már három évenként nyugatra is eljutottunk. Megismerhettük Ausztriát, Jugoszláviát, Dalmáciát, az Adria-i tenger mellékét, Itáliát kétszer is, Párizst, majd tovább menve egy csodálatosan szép spanyolkörút során, Spanyolország mindkét tengerpartját, a Földközi tenger és az Atlanti óceán csodálatos világát és szépségeit. A MÁV-nál eltöltött 14 évem alatt a Mindenható Istenünk kárpótolta az egész családot azért a sok szomorúságért, amit átadtam, az én kis családomat, az akkori politikai rendszer részesítette. Sőt, egy másik öröm is ért ez alatt a MÁV-idő alatt. A Kádárrendszer változása következtében, az enyhülése miatt, MÁV műszaki-tisztai Főiskolát is elvégezhettem három év alatt levelezőként, és mint műszaki tanácsos mentem nyugdíjba rehabilitálva.

De, itt, ebben a visszaemlékezésben, tartozom és kötelességem megemlíteni hálám és szeretetem mellett annak az embernek, MÁV tisztnek a nevét, Mészáros Imrét, akinek, az Úr segítsége mellett, a segítségem hozzájárult a sikeremhez azzal, hogy lehetőséget adott az akkori viszonyok között, hogy szervezői képességemet, melyet főleg mint csendőtiszt sajátítottam el az egyetemi végzettségem segítségével. Isten áldja meg, és adjon Neki örök nyugodalmat annak ellenére, hogy vezető kommunista párt tag volt, tevékeny idealizmussal...

Igy jutottam el a hetvenesévek közepéig miközben Katikánk 23, Gyurikánk 21 évesen, nagy gyerekekké váltak...

Ez alatti idő alatt, tehát 1962-1975 évek között jelentősebb eseményeket szeretném itt megörökíteni, mert már az apróbb eseményeket családom már mint saját élményanyagukat ismerik, és azok mindenkinek saját életének anyagát, élményeiket jelentik. Tehát:

- 1963. április 2-án itthagyt bennünket szeretett, drága Édesanyám. Az ő nyugtalan, mindig magasabbra törekvő életútja nyomta rá egész családomat felemelkedés, támaszkodás, többholdas, békéscsabai, gazdálkodó családból értelmiségi, viszonylag jómódu familiát produkált. Minden szava, tette, hite azt szuggerálta mindannyiunkba, hogy erős, Istenbe vetett hittel mindig csak az egyenes uton haladjunk, mert csak akkor van az Úr áldása minden cselekedetünkön. Isten szeresse őt örökké ott fenn a Mindenhatóságban..
- Pár évvel későbbi családi eseményink:
- 1976. X. 16-án Katikánk férjhez ment. Férje neve: Huszár Márton. Rendes, szorgalmas, szolgálatkész, becsületes ember benyomását keltette bennem. Foglalkozása: gépkocsivezető volt.
- 1977. II. 7-én egy szomorú hírt kaptunk, meghalt szeretett és nagybecsült sógorom: Pista rom. kat. teológiai tanár, kanonok. Édes Ilonkám nemcsak a bátyját, hanem azt a testvérét veszítette el, aki, amikor az Anyus mint árva lányként az anyaországba került, ő volt a védelmezője, eltartója, mindene. Pista az akkori/1920-as évek/-ben, mint fővárosi rom. kat. hittanár, abból a 120.-pengős fizetéséből fizette Anyuskánk Ranolder-est teljes ellátási és tanulmányi költségeit mindaddig, amíg az oklevelét meg nem szerezte. Ez Pista részéről egy csodálatos emberi tett volt, Isten áldja meg érte. Ő volt az egyetlen, a három Kosztolányi testvérből, aki 1950-ben, amikor édesanyátok részletes beszámoló-levelében megírta neki, hogy a leendő férje egy jogidoktor-m. kir. csendőrszázados/ez a rendszerbeni foglalkozások és pedig a Horthyisztiek közül az akkori zsidóság körében a leggyűlöletesebb volt/-Pista sógorom a legmelegebb szeretettel fogadott Anyushoz írott levelében engem szemben a másik két Kosztolányi testvérral, Jenővel és Árpáddal. Ők akkor ezt a leendő házasságot, az akkori baloldali közszellem alapján, egy veszedelmes körülményekkel járó esetnek vélték Ilonkám élete és pályája szempontjából. Ezért volt annyira szomorú és érthetetlen számomra, de főleg Anya előtt Pista sógoromnak az aztette, magatartása, hogy megszakította velünk minden kapcsolatot, engem még akkor személyesen nem is ismert, mert, mint én, mint egy nagyon régi evangélikus családból származó ember kijelentettem, hogy nem adok reversálist, hanem úgy döntöttünk, hogy

-és ez Ilonkám elhatározása is volt-a születendő gyermekeink a nemek szerint ,tehát,ha fiu születik,akkor evangélikus,ha kislány,akkor rom.kat. vallás hiva lesz.Sajnos,azt meg kell említenem,hogy Ilonkám eme beleegyezése,az akkori katolikus vallási dogma szerint,eltiltotta őt a gyónás,áldozás kötelezettsége alól,ami egy ilyen erősen vallásos hitben nevelkedett kislány,asszony életében nagyon nagy áldozat volt.Pista,Ilonka ezt a tettével annak ellenére,hogy több katolikus lelkész barátja helytelenítte Pista magatartását Ilonkával szemben,-megszakította Ilonka testvérével ~~való~~ kapcsolatot,és az utána következő években/minden kapcsolatot megszakított Ilonkával és az egész családdal.Ez a magatartása nagy vitát okozott baráti katolikus papi körökben.Pró és kontra vita keletkezett,mert már akkor,¹⁹⁵¹⁻¹⁹⁶⁰ a legerősebb kommunista rezsim idején,az volt a Mindszenty bíboros állás pontja is,hogy a keresztyén és keresztény magyaroknak nem széthúzni,hanem összetartani kellje főleg,megérteni egymást.Pista,sajnos,még a régi egyházi iskola tanításainak elve alapján mérte fel a helyzetet.Igy teltek el az évek nálunk nagy boldogságban,a z akkori politikai rendszer üldözése következté- bizony szinte állandó izgalomban,Anyuskánkat sikerült vidékről Budapestre áthelyeztetni a Bogyáék segítségével,és itt Pesten kezdte meg a tanítást most már véglegesen egészen a nyugdíjáig..

Befejezésül még csak annyit,hogy amikor már Gyurikánk is megszületett,én már nem bírtam tovább nézni azt a szenvedést,ahogy Ilonkám szenvedett,mert nem gyónhatott és nem áldozhatott a mi drága városmajori kat.templomunkban,elhatároztam és barátok révén felvettük a kapcsolatot Pista sógorom baráti körével és közöltem veleük,hogy meg szeretnék esküdni Ilonkával másodszor is,de most katolikus templomban reverzális megadása mellett.Pista sógorom boldogsága határtalan volt,neki is borzasztó volt ez pogány helyzet,pláne lelkész létére,és ezért bejelentette,hogy ő személyesen szeretne bennünket a majori kistemplomban megesküdni.Ez az esemény mindannyiunk nagy öröme meg is történt.Utána egy boldog,nálunk megtartott baráti ebéd kíséretében helyreállt a két Kosztolányi testvér régi,meleg barátsága és testvéri kapcsolata....Pista sógorom 1977.II.7-én meghalt.Legyen örök világosság vele..

- 1980.IX.5-én Gyurikánk megnősült,már mint végzett vízmérnök.Felesége:Gyenes Márta,budapesti kislány,közgazdász.Szülei:dr Gyenes Kálmán és Felesége Babika.Régi vágásu,uri család,a mi nagyon kedves családi barátunk,és esküvői tanum Mr.Vuits Bangi rokona a Kálmán,unokatestvérek.Márta nagymájának Damjanics utcai lakásában kezdték meg közös életüket.Egymásnak illő,hasonló gondolkodásu két ember,akik kemény munkával,értelemmel és szorgalommal fogtak nyomban hozzá közös életük kezdetén.Ma már,három gyermekükkel,egy új,saját közös erőből kialakított lakásban élnek,egy Betéti Társaság tulajdonosaiként./Attila:1983.VI.26-Zsófi:1985.III.18-Csilla:1985.V.16
- 1982.XI.22.-én Katikánk mégre,és családjával együtt,megkezdte önnálló családi otthonuk megismerését.Egy garszonlakás kiutalást kaptak Ujpesten /Viktor szül:1985.V,16/
- 1988.V.10-én egy nagyon jelentős esemény történt családjunk életében.A Biró utca 15.sz.alatti önkormányzati lakásunkat elcseréltük 32 évi ~~ot~~lakás után egy XI.kerületi,Nándorfejérvári ut 5.I.em.4.sz 40 2m-es lakásra.Ezzel a lépésünkkel a közösvagyonukban egy tiszta örökösödési helyzetet teremtettünk gyermekeink szempontjából.Igy tehát:a Velem-i nyírlónk Gyuri fiunké,mig az elcserélt lakásunk Kati leányunké lesz ági örökösödés folytán.
- 2000.X.23.-án déli 13.30 perckor a mi hön szeretett Anyuskánk,az én hűséges,áldott élettársam szivinfarctus-ban szenvedve itthagyt bennünket,és visszatért Teremtő Istenéhez...Egész családom megrendült ebbe a borzalmas ténybe,melybe csak ugy tudtunk nagynehezen elcsendesedni,hogy mindez a Mindenható Isten akarata,ő elég-elte meg hosszú szenvedéseit.Temetési k_szorujára kis családom ezt az üzenetet küldte Neki:"Anyuskánk!Te mindig velünk maradsz".Igen,ez így fog maradni valamennyiünk lelkében egészen a sirig...Anyuskám!Imádkozz értünk,és várjál reánk!!
- Ugy látszik,a 2000-el kezdődő éveink szomorúsággal kezdődtek életünkben.2006.X.15-én du.16 órakor Katikánk férje Marci hunyta le a szemét és hagyta itt kis családját és bennünket.Nagy veszteség érte a családot;becsü-

- letessége, segítőkézsége, családszeretete valamennyiünknek felejtethet-
len marad. Isten adjon Neki örök nyugalmat

Családom rövid történetének végére értem...Édes Ilonkám halála óta egye-
dül élek a lakásunkban, de sem fizikailag, sem lelkileg nem vagyok egyedül.
Itt élek gyerekeim, unokáim kis családjai körében. Az a családi légkör,
mely engemet még Ilonkám életében körülvevett, -már csak a múlté...

De a jelen, ha más is már, mégsem érzem a Magányt magam körül, mert itt
vannak a gyerekeink. Szombatonként Katikánál, vasárnap pedig Gyurikámék-
nál ebédelek. A hét többi napján pedig a XI. ker. Önkormányzat szociális
ebédelési rendszerétől hozzák ki az ebédeimet. Az egyéb bevásárlásaimat
magam még el tudom végezni rossz lábaim segítségével.

A mostani életemben, 2007. február 20-án is, az a bizonyosság ad nekem erőt
hogy változatlanul érzem gyermekeim szeretetét, gondoskodását, aggodását
irántam, amely annak a családi szeretetnek a következménye, amely 1951. X.
6-án, házasságkötésünk napján keletkezett, és tartott össze bennünket véle-
tünk minden napjaiban.

Áldom a Mindenhatót, hogy ezt a Családot szánta nekem erre a rövid éltre.

Gyermekeim! Ezzel teljesítettem kéréseiteket, a családi Krónika úgy-ahogy
megszületett...vigyétek tovább a lángot.....

ÁLDJON MEG BENNETEKET A MINDENHATÓ ISTEN !

Dr. Maján László
Budapest,
Nándorfehérvári u. 54.
1119

P e r j é s y G y ö r g y
urnak

B u d a p e s t

Budakeszi ut 49/C

Géppel →

1021

Kézzel →

Hog születte

ÉDESANYJA

FELESÉGE

ILONKA

Kedves Gyurka !

Küldeményed szerencsésen megérkezett, és úgy aranyos feleségednek, mint Neked, hálásan köszönöm fáradozásaitokat.

Ötvenöt év után számomra újra egy nagyon kedves, látható emlékekkel lettem gazdagabb.

Aranyos édesanyám Kiskunhalason az otthon őrzött csendőri emlékeimet, tablókát, fényképeket, könyveket stb, 1948-ban, amikor mi itt Pesten lebuktunk, az otthoni házkutatástól tartva, okmányaimmal együtt elégette szegény, azzal a szándékkal, hogy ne árthasson ezekkel sem nekem. Persze Ő, akkor, nem tudhatta még, hogy nem a képek és iratok a döntőek.

Évfolyamtársaimról küldött beszámolódat különösen nagyon köszönöm Gyurka. Nagyon sok, előttem eddig ismeretlen adattal lettem gazdagabb. Fantasztikus, hogy micsoda precíz hálózattal és precizitással tartod kezében a mi nagyon sokat szenvedett szegény testületünk ügyeit. De sokszor tettem említést Kovács Jenőnek is még Velemben arról, hogy a mi ügyeinket nem külföldről, a nagyvilágból, hanem itthonról kell irányítani annak, aki mindvégig végig élte a megpróbáltatásokat, tudja azt a sok-sok szomorúságot, a velünk szemben tanusított ellenséges magatartásformákat a helytelenül informált emberek részéről.

Ennek a nemes ügynek az intézése, vezetése csak nagy szeretettel és ilyen precizitással lehetséges. Hiszen, lassan már alig vagyunk az élők sorában és azok is hagyott halló, zörgő csontu és csak az emlékekből élő "hadsereg" /:ezer bocsánat, vannak még köztünk stramm fiuk is:/

+ 1925.04.08. 32.

Van egy évfolyamtársam még, akiről nem tudok, pedig nagyon szerettem: dr Rébék Gyula. Az USA-ban él/vagy élt/. Bogya Bandi levelezett vele még Bandi életében. Egy hosszú levelét olvasva tudtam meg, hogy kinn Amerikában tetőfedő ipart tanult ki. Nagyon nehezen és fáradságosan kereste kenyérét, alapított családot. Nem szokott kinn bajtársi találkozókra járni, nem tudok róla már semmit. Két fia született.

Él Cegléden egy volt cső.fhdgy, névszerint dr Lányi Zoltán. A közelebbi címét nem tudom, de ott mindenki ismeri a családot. Kecskeméten a helyettesem volt 1944-ben addig, amíg engem át nem helyeztek.

Perlaki Elemért vettem át 1944 októberében a salgótarjáni iskola-parancsnokságot. Elemért, valahova Ládai Pista bácsi mellé helyezték a BM-be, és csak egy hátrahagyott levelében kívánt sok szerencsét. Kecskemétről eredetileg Miskolcra kellett "utaznom" és ott Képirótól a szárnyk-ot átvenni. Jelentkeztem a kerpp-nál: Gerencsér Jenő ezredsnél, és amikor meglátott, nagyon elérezékenyült, megölelt, közölte, hogy tovább kell mennem Tarjánba az iskolához, mert Perlakit felrendelték Pestre. Jenő bácsit a pesti társaságból nagyon jól ismertem, sokat táncoltam feleségével Margittal. Ujvidéken, ahol Ő zljpk volt, gyakran sétáltunk esténként a Dunaparton, ott ismertem meg igazán, hogy egy mélyérzésű, parancsot híven teljesítő, igazi katona, jó családapa volt. Ott, Miskolcon mondta nekem, nagyon fájdalmasan, hogy "Laci menj Tarjánba, mi már nem igen találkozunk, a mi testületünknek, az országgal együtt vége" Hát ilyen keserű emlékeim is vannak a sok szép között. Ott ismertem meg Kiss Gyulát is, szrnypk volt Tarjánban.

Elnézést hosszú levelemért, de küldeményed sok mindent eszembe juttatott. Remélem a nyáron egyszer ellátogattok mifelénk is, nagyon szeretnénk. Kézcsókomat küldve, Ilonkával együtt sok szeretettel ölelünk benneteket.

Laci

Pár nap múlva egy jelentős ünnepi esemény színhelye lesz a régi laktanyánk, a 100. esztenős Böszörmény-i uti csendőr laktnya...

Ez az évforduló újra felzaklatta bennem az elmúlt 56 év megpróltatásait saját hazánkban, a Testületünk ellen felhozott, tényként állított, törvénnyel szentesített vádak, bizonyos helyekről irányított hazugságokat, melyeknek az lett a következménye, hogy egy hazát szerető, igazságos, fegyelmezett, nemzethű katonailag szervezett őrtestületet népellenes testületté nyilvánította ki a kommunista államhatalom.

Egy pár nappal ezelőtti bajtársi találkozó után elhatároztam, hogy a 6 évi csendőrségi szolgálatom során szerzett sok-sok élményeim közül egyet, amelynek jómagam is szenvedő alanya voltam, megosztom bajtársaimmal. Teszem ezt már csak azért is, hogy ezzel is alátámasszam Csapó Csaba történész megállapításait, melyszerint "már a dualizmus időszakában tényként szerepel, hogy a magyar csendőr nem volt részrehajló, és igazságos volt mindenkivel, fegyverét ugyanazzal a következetességgel használta egy magyar, román vagy egyszerű faluban".

1941. szeptemberétől 1943. augusztusáig a Beszterce-i csendőr szárny parancsnoka voltam. A szárny területe a Kelemen havasoktól /1000 éves határ/ a Mezőség közepéig, Szászrégenig tartott. Az osztály parancsnoka vitéz Pászthóy Ernő alezredes úr volt, az első világháború gyönyörűen dekorált tisztje, a gyalogtestőrség parancsnokának, Pászthóy Arturnak a testvére. Emberséges, megértő, a fegyelmet megkövetelő, a hatóságok, csapattestek felé való kapcsolattartás művésze, nagy műértő volt. Csendőrségi szolgálatom legmaradandóbb, legkiegyensúlyozottabb éveit fűződnék hozzá.

Egy napon parancsot kapok Tőle, hogy a Sófalva-i őrsömön csendőr bántalmazás történt és nyomban vizsgáljam ki. 1942. szeptember hó valamelyik napján a parancsot teljesítettem.

Sófalva a Mezőség egyik közepes nagyságú községe. Lakossága zömmel szász nemzetiségű, kevés román és kb. ugyanannyi magyar lehetett. Minden héten, egy napon vásár volt a piactéren. Az őrsparancsnok minden vásári napon külön járórt vezényelt a rend fenntartása végett. Mivel ilyenkor nagyon sok ember jön be a tanyákról, a parancsnok a legfegyelmezettebb törzsőrmestert, a helyettesét vezényelte ki rendszeresen. A piacnak mindig italozás volt a vége, nagyszerű kontusovkát mértek ki, melyet, márcsak magas szesztartalmánál fogva, mindenki szeretett.

De 11 óra körül nagy élet folyt a piacon, amikor is a járőrvezető egy nagy, hangos tömegre lett figyelmes. Odaérve látta, hogy a tömeg közepén két férfi hangosan, nagy káromkodások közepette veri egymást, a tömeg hangulata izgatott. A tömeg a járőr érkezésére szétnyílt, és a járőr a verekedés beszüntetésére szólította fel a feleket. A felek egyike, a nagyhangu, hatalmas termetű egy szász nemzetiségű, míg a másik egy bocskoros, halina nadrágba öltözött román férfi volt. A román azonnal eleget tett a felszólításnak, de nem így a szász. Neki ugrani készült az őrsparancsnoknak, és azt kiabálta fennhangon, rossz magyarsággal, hogy: "hogy mer maga beleavatkozni a mi ügyünkbe, vegye tudomásul, hogy ebben a faluban ő a csendőr", az egész falut a Volsbund irányítja"-és fenyegetőzve közelebb a parancsnokhoz, aki, hogy leegyszerűsítse az esetet, a kezében tartott lőfegyvert ügyesen a szász lábára ejtette le. A szász fájdalmában ordítva, német szavak kíséretében a parancsnokhoz vetette magát. A tömeg némén, de rettenetes feszültséggel nézte az eseményeket. Az őrsparancsnok nem vesztette el nyugalmát, és amikor a szász más nagyon közelébe ért, olyan nagy pofont kent le neki, hogy a szász két embert is elsodort és

szép csendben elterült a földön. A támadót nyomban megbilincseltek és bekisérték az őrsre. Az őrsphk. kihallgatása során, egybehangzóan a járőrtárssal és a kihallgatott tanuk alapján, azt jelentette, hogy olyan feszült volt a tömeg magatartása, hogy ha fegyver után nyultak volna, az a tömeget támadásra ingerülte volna. Ezért vette igénybe ezt az egyszerű, de hatásos módszert. A szász ellen az eljárást megindították.

Eddig tartott az esemény. A falu lassan lecsendesedett, a jegyző, a bíró egyértelműen jogosnak, és a legcélravezetőbbnek tartotta a járőr fellépését, melyet jegyzőkönyvelben le is fektettünk.

Körülbelül három-négy hét elmúltával ^{gróf} Dr Bethlen Béla, a megye főispánja, telefonon értesítette Pászthóy Ernő alezredes urat, hogy a megye nagytermében egy fogadást rendez az erdélyi körutjának befejezéseként X napon Dr Basch Konrád, a magyarországi Volksbund vezetője tiszteletére, melyre úgy őt, valamint helyettesét ezzel meghívja. A hivatalos meghívó utban van már.

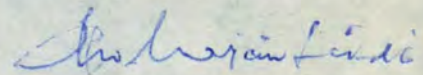
A megye nagytermét a fogadás idejére már a megye valamennyi vezetője, bíróság, ügyészség, városi közigazgatás, honvédség, csendőrség és a rendőrség vezetői már megtöltötték, amikor is a főispán, jobbján a Volksbund vezetőjével, belépett a terembe, udvarias taps kíséretében.

A terem szélén, körben elhelyezkedve megindult a bemutatkozás. Pászthóy alezredes ur és én a terem középső részén, nagyon közel a falhoz helyezkedtünk el. Az első sorban az alezredes ur, mögötte pedig én. Mellettünk álltak a honvédek Bartosievitz alezredes ur, helyőrségi pk. vezetője mellett.

Ahogy a főispán és Basch az alezredes úr elé érkezett, Bethlen gróf névszerint mutatta be a megye csendőr osztályparancsnokát. Kézfogás, majd Basch a következő szavakkal válaszolt: Ugy, az osztályparancsnok ur, a sófalvai osztályparancsnok ur, a német lakosság megveretője. Pászthóy alezredes ur nagyon ideges lett, kissé hátra is lépett felém, nem tudta mire vélje ezt, ezeket a mondatokat. Basch a következő pillanatban nagyon hangosan, felindultan az alezredes ur parolijához nyult, azt megfogta és szinte rikácsolva a következő kijelentést tette: Jegyezze meg alezredes ur, ezek a csillagok lehullanak a nyakáról, ha legközelebb németverés lesz. A teremben kitört a botrányszerű mozgolódás, Pászthóy alezredes ur hirtelen hátralépett kissé felém, majd nem a falhoz szóritott, és kardjához kapott, azt már vagy 20 cm-re ki is húzta, mikor is Bethlen gróf megakadályozta a kard kihúzását. A fogadás pillanat mulva feloszlott, a botrány teljes volt. Bethlen gróf Basch Konrádot kikísérte a teremből.

Az eset a belügyminisztériumon keresztül Kállay miniszterelnök-nél folytatódott, és mindkét fél kölcsönös bocsánatkérésével, a német követség belekapcsolódásával, végződött. Az akkori hírek szerint a tisztállás tekintélyének megsértésén és eme súlyos mozzanata, és az esetleg keletkezhető diplomáciai bonyodalom eredménye lett a kölcsönös bocsánatkérés.

Tájékoztatásul közlöm, hogy az osztályparancsnokság által jóváhagyott kivizsgálás eredményét, mely szerint a járőr a feszült, felizgatótt tömegben tanusított magatartását, a még nagyobb veszély elhárítása végett, alkalmazott tettlegességgel, kiegyenlítettnek találta. A X. kerület parancsnoka, Pintér Aladár ezredes úr, a kivizsgálás megállapítását helyben hagyta.

dr Maján László
m.ki.csendőr százados

Budapest, 2001. április 18-án

Utófuvalat

Szeretném, hogyha az én emlékezeteim
boldog emlékek lennének.

Szeretnék egy utolsó fuvalatot itthagyni a mosolyokból,
amikor elmúlik a nap.

Szeretnék egy visszhangot hátrahagyni,
amely gyengéden súgja tova a boldog idöket,
a nevetést, a tündöklö veröfényes napokat.

Szeretném, ha a gyászolók könnyei felszáradnának és csak
azok a boldog emlékek ragyognának,

amikor elmúlik a nap ...

✱

"Élettel és szeretettel ajándékoztál meg
és gondviselésed őrizte lelkemet"
(Jób 10, 12)

Megtört szívvel, de a Mindenható Atyánk akaratában
megnyugodva tudatjuk barátainkkal, tanítványaival és
mindazokkal, akik szerették, ismerték, hogy

DR MAJÁN LÁSZLÓNÉ

született: KOSZTOLÁNYI ILONA

aranydiplomás tanítónő

a Ranolder Tanítóképző Intézet volt növendéke, a mi drága
"Anyusunk", 2000. október 23-án súlyos betegség, de rövid
szenvedés után, 79 éves korában, visszaadta jóságos lelkét
Teremtőjének.

Drága halottunktól 2000. november 10-én 15 órakor
gyászmise keretében veszünk végső búcsút és helyezzük el
örök nyugalomra a Szent Katalin plébániatemplomban.
(Budapest, I. Attila út. 11. –Tabán - Döbrentei tér)

Gyászolja az Őt soha el nem felejtő "kiscsaládja":
férje, gyermekei Katalin és György, menyje Márta, veje Márton,
unokái Attila, Viktor, Zsófi, Csilluska és rokonai.

Cím:

dr. Maján 1119 Budapest Nándorfejérvári út 5.

A koszorúkat helyettesítő "emlékezés virágait"
a templom oltárára kérjük elhelyezni.